

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
(Α.Τ.Ε.Ι.) ΠΑΤΡΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**ΙΔΡΥΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΛΗΞΗ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗΣ
ΕΤΑΙΡΙΑΣ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΡΕΖΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

**ΞΕΝΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ
ΤΣΙΡΟΓΙΑΝΝΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ**

ΠΑΤΡΑ 2003

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

Έννοια	1
Ο εταιρικός τύπος και η επιλογή του	2
Διακρίσεις των εμπορικών εταιριών	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Κανόνες κοινοί σε όλες τις προσωπικές εταιρίες

Σύσταση μιας προσωπικής εταιρίας	4
Διαδικασία ίδρυσης ετερόρρυθμης εταιρίας	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Έννοια, χαρακτηριστικά, ιστορική καταγωγή, οικονομική σημασία

Έννοια	9
Βασικά χαρακτηριστικά της ετερόρρυθμης εταιρίας	10
Διαφορές από την ομόρρυθμη εταιρία	10
Διάκριση από την αφανή εταιρία	11
Ιστορική καταγωγή της ετερόρρυθμης εταιρίας	11
Οικονομική σημασία της ετερόρρυθμης εταιρίας	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η σύσταση της ετερόρρυθμης εταιρίας

Η εταιρική σύμβαση	15
Συνέπειες της εμφάνισης του ονόματος του ετερορρυθμού εταίρου στην εταιρική επωνυμία	17
Διατυπώσεις δημοσιότητας	18
Η ευθύνη των ομορρυθμών εταίρων	19
Η νομική θέση του ετερορρυθμού εταίρου. Διαχείριση και εκπροσώπηση	21
Η περιορισμένη ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου βάσει του άρθρου 26 ΕμπΝ	23
Η συμμετοχή του ετερορρυθμού εταίρου στις ζημιές	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων

Μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής	29
Είσοδος νέου εταίρου βάσει σύμβασης πρόσληψης	33
Αποχώρηση εταίρου	33
Εκούσια έξοδος εταίρου	34
Αποκλεισμός εταίρου	35
Η δημοσίευση των μεταβολών στα πρόσωπα των εταίρων ετερόρρυθμης εταιρίας και η σημασία της	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Λύση, εκκαθάριση, πτώχευση, μετατροπή και συγχώνευση της ετερόρρυθμης εταιρίας

<i>Λύση της ετερόρρυθμης εταιρίας</i>	44
<i>Εκκαθάριση της ετερόρρυθμης εταιρίας</i>	46
<i>Πτώχευση της ετερόρρυθμης εταιρίας</i>	48
<i>Μετατροπή της ετερόρρυθμης εταιρίας</i>	49
<i>Συγχώνευση της ετερόρρυθμης εταιρίας</i>	55
<i>Προσωπικά συμπεράσματα</i>	57

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

<i>Άρθρα ΕμπΝ</i>	58
<i>Καταστατικό ετερόρρυθμης εταιρίας</i>	62
<i>Οι νομικές μορφές ελληνικών εμπορικών επιχειρήσεων που εγγράφονται στο εμπορικό μητρώο</i>	65
<i>Επίλογος</i>	67
<i>Βιβλιογραφία</i>	68

1. Εισαγωγή

Έννοια

Εταιρία, με την πλατιά έννοια του όρου, είναι μια ένωση προσώπων που με κοινές εισφορές επιδιώκουν κοινό σκοπό και που συνιστάται με δικαιοπραξία, με την ελεύθερη δηλαδή βούληση των μελών της.

Ο σκοπός που μπορεί να επιδιώκει κάθε μια εταιρία βέβαια, ποικίλλει. Είναι δυνατόν να είναι φιλανθρωπικός, πολιτικός, πολιτιστικός, εμπορικός κτλ. Η κάθε εταιρία όμως μπορεί να επιδιώξει τον σκοπό για τον οποίο έχει συσταθεί, εφ'όσον περιβληθεί τον συγκεκριμένο τύπο που καθορίζεται από τον νόμο και που κατά κανόνα εξαρτάται από τον σκοπό αυτό.

Εφ'όσον, δηλαδή, ο σκοπός της είναι εμπορικός, δεν μπορεί να τον επιδιώξει παρά μόνον εφ'όσον λάβει μια από τις συγκεκριμένες μορφές των εμπορικών εταιριών που καθορίζει ο νόμος, αφού βεβαίως προηγουμένως τηρήσει όλες τις διατυπώσεις και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται.

Ως εμπορικός σκοπός θεωρείται κάθε δραστηριότητα που μπορεί να προσδώσει την ιδιότητα του εμπόρου σ'αυτόν που την ασκεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου.

Για να χαρακτηριστεί όμως μια εταιρία ως εμπορική, δεν είναι απαραίτητο να επιδιώξει η να επιδιώκει μόνο εμπορικό σκοπό. Αυτό που απαιτείται οπωσδήποτε είναι, όπως είπαμε, να περιβληθεί ένα από τους συγκεκριμένους νομικούς τύπους. Και τούτο διότι υπάρχουν ορισμένα είδη εταιριών που χαρακτηρίζονται ως εμπορικές ανεξάρτητα από τον σκοπό που επιδιώκουν, μόνο εξ αιτίας του τύπου τους. Πρόκειται για την Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.), την Εταιρία Περιορισμένες Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) και τον Συνεταιρισμό.

Αντίθετα, η δραστηριότητα όλων των υπολοίπων εμπορικών εταιριών θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι εμπορική.

Ο εταιρικός τύπος και η επιλογή του

Ο Εμπορικός Κώδικας καθορίζει επτά (7) είδη εμπορικών εταιριών και ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου άλλο ένα (1). Πρόκειται ειδικότερα για την ομόρρυθμη εταιρία, την απλή ετερόρρυθμη, την κατά μετοχές ετερόρρυθμη, την ανώνυμη, την εταιρία περιορισμένης ευθύνης, τον συνεταιρισμό ή συνεργατική εταιρία, την αφανή (ή συμμετοχική) εταιρία και τέλος την συμπλοιοκτησία.

Ο παραπάνω αριθμός εμπορικών εταιριών είναι κλειστός, καμία δηλαδή εταιρία δεν είναι δυνατόν να επιδιώξει εμπορικό σκοπό με νομικό τύπο διαφορετικό από αυτούς που προαναφέρθηκαν ή να απομακρυνθεί στη συνέχεια από τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του τύπου που έχει περιβληθεί.

Αυτό έχει επιβληθεί από τον νομοθέτη κυρίως για την προστασία, τόσο των τρίτων που συναλλάσσονται με την εταιρία, όσο και των προσώπων που συμμετέχουν σ' αυτήν.

Παράλληλα, ο νομοθέτης θέτει συχνά ορισμένους όρους, ανάλογα με τον τύπο της εταιρίας, που περιορίζουν την ευχέρεια επιλογής οποιουδήποτε τύπου από τα πρόσωπα που επιθυμούν να ασκήσουν εμπορία. Π.χ. για τη σύσταση ορισμένων εταιριών απαιτείται ένα συγκεκριμένο ελάχιστο κεφάλαιο. Ειδικότερα για τη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας απαιτείται κεφάλαιο τουλάχιστον 20.000.000 δρχ ή τουλάχιστον 10.000.000 δρχ αν η κάλυψη των μετοχών πρόκειται να γίνει με δημόσια εγγραφή.

Αυτοί είναι οι λεγόμενοι έμμεσοι περιορισμένοι. Υπάρχουν όμως και οι άμεσοι περιορισμοί, οι οποίοι είναι πολλοί και διάφοροι. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τους είναι το ότι ιδιωτική Ασφαλιστική Εταιρία δεν είναι δυνατόν να συσταθεί στην Ελλάδα παρά μόνον με τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρίας.

Πάντως, αν εξαιρέσει κανείς τους διάφορους αυτούς ειδικούς περιορισμούς, υπάρχει μεγάλη ελευθερία στην επιλογή του εταιρικού τύπου από τους ενδιαφερόμενους.

Διακρίσεις των εμπορικών εταιριών

A. Προσωπικές και Κεφαλαιουχικές

Βασική διάκριση των εμπορικών εταιριών είναι αυτή που γίνεται ανάμεσα σε προσωπικές και σε κεφαλαιουχικές.

Προσωπικές είναι οι εταιρίες που στηρίζονται στην προσωπική συμβολή των εταίρων.

Κεφαλαιουχικές αντίθετα είναι αυτές που στηρίζονται στην περιουσιακή κατά κύριο λόγο συμβολή των εταίρων.

Από τις εταιρίες που προαναφέρθηκαν δύο μόνο συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά των κατηγοριών αυτών στην αμιγή τους μορφή. Συγκεκριμένα, καθαρά προσωπική είναι μόνο ομόρρυθμη εταιρία, ενώ καθαρά κεφαλαιουχική η ανώνυμη. Οι υπόλοιπες έχουν στοιχεία και από τις δύο κατηγορίες και μερικές πλησιάζουν περισσότερο προς τις προσωπικές, ενώ άλλες προς τις κεφαλαιουχικές.

Ειδικότερα προς τις προσωπικές πλησιάζουν η απλή ετερόρρυθμη, η αφανής και ο συνεταιρισμός, ενώ προς τις κεφαλαιουχικές η Περιορισμένης Ευθύνης και η Συμπλοιοκτησία. Όσον αφορά την κατά μετοχές ετερόρρυθμη εταιρία, πρόκειται για ένα τελείως μικτό τύπο, δεδομένου ότι είναι προσωπική όσον αφορά τους ομόρρυθμους εταίρους και κεφαλαιουχική όσον αφορά τους ετερόρρυθμους.

B. Με και χωρίς νομική προσωπικότητα

Οι περισσότερες εταιρίες έχουν νομική προσωπικότητα, ο νόμος δηλαδή, τους αναγνωρίζει ιδιότητες που προσιδιάζουν μόνον σε φυσικά πρόσωπα, θεωρώντας τις ως αυτόνομες οντότητες χωριστές από τα φυσικά πρόσωπα που είτε τις αποτελούν, είτε τις διοικούν.

Έτσι, ανάμεσα στα άλλα, έχουν δική τους κατοικία και δωσιδικία, περιουσία, επωνυμία, ιθαγένεια, βουλευτικά όργανα, κ.λπ.

Απαραίτητη, βέβαια, προϋπόθεση γι' αυτό είναι να πληρούν όλους τους όρους που καθορίζει ο νόμος για κάθε μορφής εταιρία.

2. Κανόνες κοινοί σε όλες τις προσωπικές εταιρίες

Σύσταση μιας προσωπικής εταιρίας

Για την σύσταση μιας προσωπικής εμπορικής εταιρίας απαιτείται σύμβαση για την οποία είναι απαραίτητες οι εξής προϋποθέσεις:

Α. Ικανότητα των μερών για ενέργεια εμπορικών πράξεων. Πάντως όσον αφορά τον εταίρο που συναλλάσσεται με τους τρίτους, στην αφανή εταιρία, απαιτείται ικανότητα προς απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας. Υποστηρίζεται μάλιστα ότι το ίδιο ισχύει και για τους ομόρρυθμους εταίρους, τόσο της ομόρρυθμης όσο και της ετερόρρυθμης εταιρίας.

Β. Επιδίωξη κοινού σκοπού με κοινές εισφορές. Βασικό λοιπόν στοιχείο της εταιρικής σύμβασης είναι ο κοινός σκοπός. Ρητά αποκλείεται από τον Α.Κ. συμφωνία κατά την οποία ένας από τους εταίρους αποκλείεται από τα κέρδη ή απαλλάσσεται από τις ζημιές.

Ο κοινός αυτός σκοπός επιδιώκεται με κοινή εισφορά που μπορεί να συνίσταται σε οποιαδήποτε παροχή, π.χ. χρήμα, προσωπική εργασία, άυλα αγαθά.

Γ. Τύπος. Γενικά δεν απαιτείται τήρηση τύπου, εκτός εάν τον επιβάλλουν ειδικές νομοθετικές διατάξεις, π.χ. καταχώριση στα μητρώα συνεταιρισμών, που τηρούνται στο Ειρηνοδικείο, στην περίπτωση των αστικών ή αγροτικών συνεταιρισμών. Απαιτείται όμως, εάν η εισφορά κάποιου ή κάποιων εταίρων συνίσταται σε πράγμα, το οποίο μεταβιβάζεται μόνο μετά από τήρηση συγκεκριμένου τύπου, π.χ. συμβολαιογραφικό έγγραφο απαιτείται για την εισφορά ακινήτου.

Προϋποθέσεις Ίδρυσης

Για την ίδρυση ετερόρρυθμης εταιρείας πρέπει να συμπράξουν δύο τουλάχιστον μέρη ή κατά την έκφραση του νόμου υποχρεούνται αμοιβαίως στην επιδίωξη κοινού σκοπού (άρθρο 741, Α.Κ.).

Τα ιδρυτικά μέλη της ετερόρρυθμης εταιρείας μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Τα φυσικά πρόσωπα πρέπει να έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο (18ο) έτος της ηλικίας τους. Συμμετοχή ανηλίκου στην ίδρυση προσωπικής εταιρείας επιτρέπεται μόνο κατόπιν δικαστικής άδειας.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΙΔΡΥΣΗΣ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗ ΕΠΩΝΥΜΙΑΣ

Εφόσον έχει επιλεγθεί η επωνυμία και ο διακριτικός τίτλος της νέας εταιρείας, και εφόσον γνωρίζετε το σκοπό και τον τύπο της, είναι σκόπιμο να επισκεφτείτε το οικείο επιμελητήριο για να βεβαιωθείτε ότι η συγκεκριμένη επωνυμία και διακριτικός τίτλος δεν έχει ήδη δοθεί σε κάποια άλλη Ομόρρυθμη Εταιρεία και είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του νόμου.

Κατά την επίσκεψή σας αυτή στο Επιμελητήριο, πρέπει να καταθέσετε συμπληρωμένη μία αίτηση και ένα παράβολο 1.500 δρχ.

Εάν η επιλεγμένη επωνυμία και διακριτικός τίτλος είναι αποδεκτός, θα σας δοθεί βεβαίωση Προέγκρισης Επωνυμίας.

Στην περίπτωση όπου η επωνυμία που επιλέξατε έχει ήδη χρησιμοποιηθεί ή δεν είναι συμβατή με τις απαιτήσεις του νόμου, θα πρέπει να επιλέξετε νέα επωνυμία. (Το στάδιο αυτό της Προέγκρισης Επωνυμίας, δεν είναι υποχρεωτικό αλλά είναι χρήσιμο να γίνει πριν τη σύνταξη και υπογραφή του καταστατικού, για να βεβαιωθείτε ότι η επωνυμία που επιλέξατε είναι δεκτή και να μην χρειαστεί να κάνετε αλλαγές στο καταστατικό).

ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΥ

Στη συνέχεια πρέπει να προχωρήσετε στη σύνταξη του ιδιωτικού συμφωνητικού - καταστατικού της εταιρείας. Το καταστατικό αποτελεί το έγγραφο της συστάσεως της εταιρείας αλλά επίσης προδιαγράφει και όλα τα βασικά θέματα που αφορούν στις σχέσεις των μετόχων, στη διοίκηση της εταιρείας, σε θέματα που αφορούν τη διάρκεια ζωής της αλλά και τη διάλυσή της. Το καταστατικό υπογράφεται από όλους τους εταίρους και δεν χρειάζεται να συνταχθεί από ή να υπογραφεί σε συμβολαιογράφο.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΩΝΥΜΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.2081/92, το υπογεγραμμένο καταστατικό της συστηνόμενης Ο.Ε. σε δύο αντίγραφα προσκομίζεται στο οικείο επιμελητήριο, μαζί με τον αύξοντα αριθμό κράτησης επωνυμίας (αν έχετε πάρει από το επιμελητήριο τέτοιον αριθμό), δύο χαρτόσημα των 150 δρχ. και μία αίτηση.

Το επιμελητήριο, εφόσον ελέγξει την επωνυμία και το διακριτικό τίτλο, θεωρεί το καταστατικό για τον έλεγχο του δικαιώματος χρήσης της Επωνυμίας και Διακριτικού τίτλου.

Δ.Ο.Υ. ΕΔΡΑΣ

Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υπογραφή του καταστατικού, πρέπει να καταβάλετε στην ΔΟΥ έδρας το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου (ΦΣΚ), ο οποίος ανέρχεται σε 1% επί του ύψους του μετοχικού κεφαλαίου (άρθρα 17-31, Ν.1676/86. Για την καταβολή του ΦΣΚ πρέπει να προσκομίσετε δύο αντίγραφα του καταστατικού (εκ των οποίων το ένα είναι αυτό που έχει θεωρηθεί από το επιμελητήριο), επιταγή με το προδιαγραφόμενο ποσό, δήλωση ΦΣΚ εις διπλούν.

Θα θεωρηθεί το καταστατικό σας και θα σας επιστραφεί επίσης το διπλότυπο καταβολής και το ένα από τα δύο αντίγραφα της δήλωσης ΦΣΚ.

TAMEIO NOMIKΩN & TAMEIO PRONOIAS ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Στη συνέχεια πρέπει να θεωρήσετε το καταστατικό στο Ταμείο Νομικών και στο Ταμείο Προνοίας Δικηγόρων όπου καταβάλλονται ποσά 0,5% και 1% επί του εταιρικού κεφαλαίου αντίστοιχα.

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΕΔΡΑΣ

Δύο αντίγραφα του θεωρημένου καταστατικού από το Επιμελητήριο, τη ΔΟΥ κατά την καταβολή του ΦΣΚ, το Ταμείο Νομικών και το Ταμείο Προνοίας Δικηγόρων, κατατίθενται στο Πρωτοδικείο έδρας για δημοσίευση. Η δημοσίευση αυτή αποτελεί την πράξη ίδρυσης-σύστασης της Ο.Ε.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Εντός δύο μηνών από τη σύσταση της εταιρείας πρέπει να εγγραφεί η εταιρεία στο οικείο επιμελητήριο.

Για την εγγραφή πρέπει να προσκομισθούν τα ακόλουθα δικαιολογητικά για τα οποία μπορείτε να πληροφορηθείτε στα κατά τόπους Επιμελητήρια.

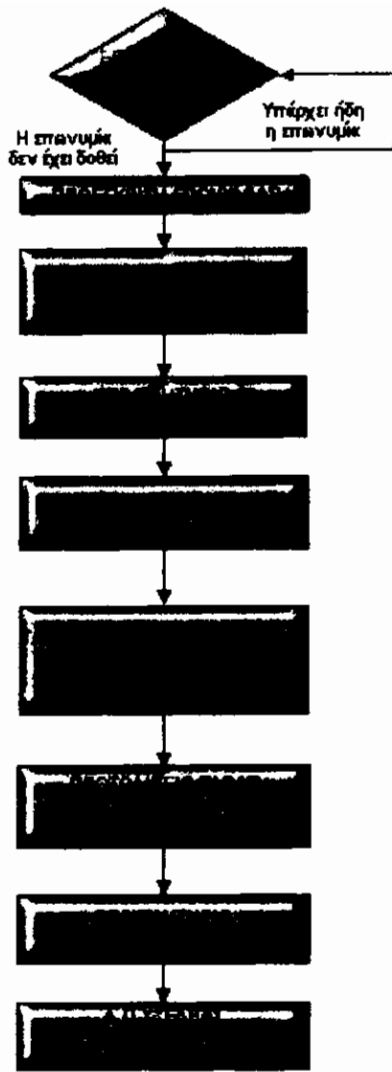
Για τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών (ΕΒΕΑ), επιλέξτε εδώ.

Δ.Ο.Υ. ΕΔΡΑΣ

Το επόμενο βήμα στη διαδικασία σύστασης της Ε.Ε. είναι η έναρξη εργασιών στην ΔΟΥ έδρας.

Για τις ενέργειες / δικαιολογητικά που πρέπει να προσκομίσετε στη ΔΟΥ έδρας για την έναρξη εργασιών, επισκεφτείτε την σελίδα ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ. Θα μπορέσετε επίσης να δείτε τα έντυπα TAXIS τα οποία ζητούνται κατά τη συγκεκριμένη διαδικασία.

Στη συνέχεια, θα προχωρήσετε στις απαραίτητες διαδικασίες για τη θεώρηση βιβλίων και στοιχείων.

3. Έννοια, χαρακτηριστικά, ιστορική καταγωγή, οικονομική σημασία

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του ΕμπΝ «Ετερόρρυθμος εταιρία είναι η συσταινομένη μεταξύ ενός ή πολλών συνεταιίρων, αλληλεγγύως υπευθύνων, και ενός ή πολλών συνεταιίρων, απλών χρηματοδοτών, οι οποίοι ονομάζονται ετερόρρυθμοι ή καθ' ετερορρυθμίαν εταίροι. Η εταιρία αυτή διευθύνεται υπό εταιρική επωνυμία φέρουσα κατ' ανάγκην το όνομα ενός ή και πολλών αλληλεγγύως υπευθύνων συνεταιίρων».

Ήδη από τον παραπάνω ορισμό Προκύπτει ότι η ετερόρρυθμη εταιρία έχει τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά με την ομόρρυθμη εταιρία. Για το λόγο αυτό θεωρείται παραλλαγή ή ειδική μορφή της ομορρύθμου εταιρίας.

Ενόψει ορισμένων νομοτεχνικών ατελειών αλλά και ανακριβών διατυπώσεων του παραπάνω ορισμού, ιδίως όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των ετερορρυθμών εταιριών ως απλών χρηματοδοτών έχουν διατυπωθεί στη θεωρία πληρέστεροι και ορθότεροι ορισμοί της έννοιας της ετερόρρυθμης εταιρίας.

Έτσι, σύμφωνα με τη θεωρία, ετερόρρυθμη εταιρία είναι η εταιρία που έχει νομική Προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα κατά το ουσιαστικό σύστημα, στην οποία ένας τουλάχιστον από τους εταίρους ευθύνεται άμεσα, απεριόριστα και εις ολόκληρο για τις εταιρικές υποχρεώσεις (ομόρρυθμος εταίρος) και ένας τουλάχιστον από τους εταίρους ευθύνεται γι'αυτές περιορισμένα (ετερόρρυθμος εταίρος).

Κατά τον Ν. Ρόκα «ετερόρρυθμη εταιρία είναι η εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα, στην οποία ένας ή περισσότεροι εταίροι ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρο για τα εταιρικά χρέη, ενώ άλλοι, ένας ή περισσότεροι (ετερόρρυθμοι εταίροι) δεν ευθύνονται ή ευθύνονται περιορισμένα».

Ο τελευταίος αυτός ορισμός δεν διαφέρει κατά βάση από τους προηγούμενους. Η αναφορά και σε ετερόρρυθμους εταίρους που «δεν ευθύνονται» αποσκοπεί να καλύψει και την περίπτωση που ένας ή περισσότεροι ετερόρρυθμοι εταίροι, σύμφωνα με την εταιρική σύμβαση (καταστατικό), ευθύνονται μόνο μέχρι του ύψους της εισφοράς τους (όχι δηλ. και για ορισμένο ποσό πέραν της εισφοράς

τους) οπότε, σε περίπτωση που έχουν ήδη καταβάλει την εισφορά τους, δεν ευθύνονται για τα εταιρικά χρέη με την προσωπική τους περιουσία (ούτε μέχρι του ύψους της εισφοράς τους) αλλά απλώς η εισφορά τους υπόκειται στον επιχειρηματικό κίνδυνο, μπορεί δηλ. να απολεσθεί σε περίπτωση που η εταιρία έχει ζημίες.

Με τον τελευταίο αυτό ορισμό συμπίπτει εννοιολογικά και ο ορισμός του Σχεδίου Εμπορικού Κώδικα (ΣχΕμπΚ) 1987-1994, σύμφωνα με τον οποίο: «Ετερόρρυθμη εταιρία είναι η εταιρία στην οποία ένας τουλάχιστον εταίρος είναι ομόρρυθμος και ένας τουλάχιστον εταίρος ευθύνεται άμεσα για τις εταιρικές υποχρεώσεις αλλά μόνο μέχρι την αξία της οφειλόμενης εισφοράς του ή του τυχόν μεγαλύτερου ποσού που ορίζεται στην εταιρική σύμβαση (ετερόρρυθμος εταίρος)».

Βασικά χαρακτηριστικά της ετερόρρυθμης εταιρίας

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ετερόρρυθμη εταιρία έχει τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά με την ομόρρυθμη εταιρία, της οποίας αποτελεί ειδική μορφή ή παραλλαγή.

Έτσι, είναι εμπορική εταιρία κατά το ουσιαστικό σύστημα, έχει εταιρική περιουσία και είναι φορέας εμπορικής επιχείρησης, έχει νομική προσωπικότητα και εταιρική επωνυμία, το καταστατικό της υπόκειται σε διατυπώσεις δημοσιότητας, ενώ ως προς τους ομόρρυθμους εταίρους της ισχύει, ό,τι ισχύει για τους ομόρρυθμους εταίρους της ομόρρυθμης εταιρίας, όσον αφορά ιδίως την ευθύνη τους, την αρχή της ατομικής διαχείρισης και εκπροσώπησης και την συμπτώχευσή τους σε περίπτωση πτώχευσης της εταιρίας.

Διαφορές από την ομόρρυθμη εταιρία

Οι διαφορές της ετερόρρυθμης εταιρίας από την ομόρρυθμη εταιρία προκύπτουν από την ύπαρξη στην πρώτη δύο ειδών εταίρων και ειδικότερα από την παρουσία των ετερορρυθμών εταίρων, για τους οποίους ο νόμος περιέχει ειδικές διατάξεις και ρυθμίσεις, ιδίως όσον αφορά την ευθύνη τους έναντι των εταιρικών

δανειστών και τη συμμετοχή τους στις ζημίες, καθώς και συναφή ζητήματα, όπως την αναγραφή του ονόματός τους στην εταιρική επωνυμία και τη συμμετοχή τους στην (εξωτερική) διαχείριση της εταιρίας. Οι επιμέρους διαφορές εκτίθενται στα οικεία μέρη του παρόντος κεφαλαίου.

Διάκριση από την αφανή εταιρία

Ο έντονος κεφαλαιουχικός χαρακτήρας της συμμετοχής των ετερορρυθμών εταιρών σε συνδυασμό με την έλλειψη ευθύνης ή την περιορισμένη ευθύνη τους έχει συνήθως ως συνέπεια την περιορισμένη ανάμιξή τους στις εταιρικές υποθέσεις, έτσι ώστε η βασική συμβολή τους να συνίσταται στην καταβολή της εισφοράς. Τα στοιχεία αυτά οδηγούν στην προσέγγιση, από ουσιαστικής απόψεως, της ετερόρρυθμης εταιρίας προς την αφανή. Οι διαφορές μεταξύ των δύο εταιρικών τύπων συνίστανται κυρίως στο ότι η ετερόρρυθμη εταιρία είναι εξωτερική εταιρία (η συμμετοχή του ετερορρυθμού εταίρου εμφανίζεται προς τα έξω) ενώ η αφανής είναι εσωτερική εταιρία, δηλ. ο αφανής εταίρος δεν εμφανίζεται προς τα έξω. Περαιτέρω η ετερόρρυθμη εταιρία, σε αντίθεση προς την αφανή έχει νομική προσωπικότητα και εταιρική περιουσία καθώς και εταιρική επωνυμία, είναι δε εμπορική εταιρία, ενώ η αφανής δεν έχει συνήθως εταιρική περιουσία ούτε είναι εμπορική εταιρία αλλά θεωρείται εταιρία του εμπορικού δικαίου.

Ιστορική καταγωγή της ετερόρρυθμης εταιρίας

Οι αρχικές μορφές της σημερινής ετερόρρυθμης εταιρίας ανευρίσκονται στον Μεσαίωνα. Αποτέλεσε εξέλιξη της πολύ παλαιάς πρακτικής σύμφωνα με την οποία ορισμένα πρόσωπα συμμετείχαν στις εμπορικές επιχειρήσεις άλλων προσώπων κατά τρόπο ώστε οι μεν επιχειρηματίες ενεργούσαν προς τα έξω στο δικό τους όνομα, ενώ οι συμβληθέντες με αυτούς συμμετείχαν απλώς με εισφορές - σε χρήμα ή σε εμπορεύματα - με τελικό σκοπό την κατανομή των κερδών.

Αυτή η μορφή συμμετοχής καθιερώθηκε κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους (10^ο ή 11^ο αιώνα) στις ρωμανικές χώρες (Ιταλία, Γαλλία) υπό την ονομασία *commenda* (σύμβαση παραγγελίας), εμφανιζόταν δε υπό διάφορες παραλλαγές. Μία από τις παραλλαγές της *commenda* στις παραπάνω χώρες ήταν η σύμβαση, βάσει της οποίας ένας κεφαλαιούχος (*commendator*), που ενδιαφερόταν να αξιοποιήσει εμπορικά μέρος της περιουσίας του, μετείχε στην επιχείρηση ενός άλλου (*tractator* - επιχειρηματία), ο οποίος ήταν επίσης κεφαλαιούχος και ασκούσε εμπορία (συνήθως ναυτική) με χρήματα ή εμπορεύματα (ή ακόμα και με την εισφορά πλοίου), προκειμένου ο τελευταίος να προβεί σε (διαθαλάσσιες ή χερσαίες) εμπορικές επιχειρήσεις, τα δε κέρδη μοιράζονταν μεταξύ τους σύμφωνα με την αναλογία που είχε συμφωνηθεί.

Αυτή η μορφή συνεργασίας διαδόθηκε τόσο πολύ ώστε να λέγεται ότι ήταν η εταιρία του Μεσαίωνα και της αρχής των νεωτέρων χρόνων. Δύο κυρίως λόγοι θεωρείται ότι συνετέλεσαν στην ανάπτυξή της: η απαγόρευση του εντόκου δανείου που είχε γίνει δεκτή δυνάμει του κανονικού δικαίου και η απαγόρευση στους ευγενείς να επιδίδονται σε εμπορικές εργασίες. Έτσι, αυτή η εταιρική μορφή παρείχε στους μεν κεφαλαιούχους το μέσο να καθιστούν παραγωγικά τα κεφάλαιά τους, τα οποία δεν μπορούσαν, κατά τη θεωρία του κανονικού δικαίου που καθιερώθηκε και από το αστικό δίκαιο, να τα διαθέσουν με τόκο, στους δε ευγενείς τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε εμπορικές δραστηριότητες χωρίς να παραβιάζουν την ως άνω απαγόρευση.

Η *commenda*, με την παραπάνω βασική μορφή, και ανάλογα με το αν ο *commendator* δεν εμφανιζόταν ή εμφανιζόταν προς τα έξω, αποτέλεσε τον πρόδρομο τόσο της σημερινής αφανούς εταιρίας όσο και της σημερινής ετερόρρυθμης εταιρίας. Ειδικότερα η *commenda* μπορούσε να πάρει τις ακόλουθες βασικές μορφές:

α. Ο *commendator* δεν εμφανιζόταν προς τα έξω και δεν υπήρχε εταιρική επωνυμία. Αυτός ήταν άγνωστος στους τρίτους και δεν ευθυνόταν απέναντί τους. Στην περίπτωση αυτή γινόταν λόγος για «*participation*» ή, προκειμένου περί εταιριών με κάποια διάρκεια, για «*compagnia secreta*», η οποία αντιστοιχεί στη σημερινή αφανή εταιρία.

β. Ο *commendator* εμφανιζόταν προς τα έξω, υπήρχε κοινή επωνυμία. Η διαχείριση και εκπροσώπηση ανήκαν στον *tranctator*, όμως και ο *commendator* ευθυνόταν για τα χρέη προς τρίτους αλλά περιορισμένα, με την εισφορά του. Στην περίπτωση αυτή γινόταν λόγος για «*compagnia palese*» ή «*accomendita*», η οποία αντιστοιχεί στη σημερινή ετερόρρυθμη εταιρία.

Οι παραπάνω εταιρικές μορφές ανευρίσκονται και στη Γερμανία κατά το τέλος του Μεσαίωνα με πολύ διαδεδομένη μάλιστα τη μορφή που αντιστοιχεί στη σημερινή ετερόρρυθμη εταιρία. Η τελευταία αυτή μορφή, όμως, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν προήλθε από την *commenda* (αν και η ονομασία του συγκεκριμένου εταιρικού τύπου - *Kommanditgesellschaft* - προέρχεται από αυτή), αλλά από την ομόρρυθμη εταιρία και συγκεκριμένα προέκυπτε από το γεγονός ότι ορισμένοι ομόρρυθμοι εταίροι ή οι κληρονόμοι τους άφηναν την εισφορά τους στην ομόρρυθμη εταιρία και παρέμεναν σε αυτή χωρίς όμως να συμμετέχουν (πλέον) στη διοίκηση της εταιρίας, υπό τον όρο ότι εφεξής θα διακινδύνευαν μόνο την εισφορά τους.

Η ετερόρρυθμη εταιρία ρυθμίστηκε για πρώτη φορά στη γαλλική *Ordonnance sur le commerce* του 1673 (η οποία όρισε ότι «οι ετερόρρυθμοι εταίροι δεν υποχρεούνται μόνον μέχρι του ποσού του μεριδίου τους») και αργότερα στον Ναπολεόντειο Εμπορικό Κώδικα (*code de commerce*) του 1807 και στους κώδικες των άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Στην Ελλάδα εισήχθη με τον Εμπορικό Νόμο (Διάταγμα της 19.4/1.5.1835) που αποτελεί μετάφραση του γαλλικού (ναπολεόντειου) Εμπορικού Κώδικα του έτους 1807.

Οικονομική σημασία της ετερόρρυθμης εταιρίας

Παλαιότερα η ετερόρρυθμη εταιρία αποτελούσε για πολλούς ετερόρρυθμους εταίρους το υποκατάστατο της (ελλείπουσας τότε) κεφαλαιουχικής εταιρίας, η οποία προσφέρει το πλεονέκτημα του περιορισμού του επιχειρηματικού κινδύνου, λόγος που είχε άλλωστε συμβάλει στη ραγδαία επέκτασή της.

Σήμερα, μετά την εισαγωγή των κεφαλαιουχικών εταιριών, η ετερόρρυθμη εταιρία, ως εταιρική μορφή, αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση άλλων αναγκών και στόχων. Προορίζεται κατά βάση για την άσκηση μικρών επιχειρήσεων που

συνδυάζουν κεφάλαιο και προσωπική εργασία. Και τούτο διότι επιτρέπει τη συνεργασία μεταξύ: αφενός ενός ή περισσότερων προσώπων που θέλουν να ασκήσουν εμπορική επιχείρηση υπό συνθήκες όμοιες προς αυτές της ομόρρυθμης εταιρίας, δηλ. με προσωπική εργασία που επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση των ικανοτήτων, της πείρας και της εμπορικής πίστης των μελών της καθώς και με αμοιβαία εμπιστοσύνη, δεν διαθέτουν όμως (επαρκή) κεφάλαια, και αφετέρου ενός ή περισσότερων προσώπων, τα οποία επιθυμούν να μετάσχουν σ' αυτή την εμπορική επιχείρηση μόνο κεφαλαιουχικά χωρίς να γίνουν έμποροι και χωρίς να διακινδυνεύσουν ολόκληρη την περιουσία τους ως ομόρρυθμοι εταίροι, αλλά μόνο την εισφορά τους, ή, πάντως, μέρος μόνο της περιουσίας τους.

4. Η σύσταση της ετερόρρυθμης εταιρίας

Η εταιρική σύμβαση

Τα πρόσωπα των εταίρων

Όσον αφορά τα πρόσωπα των εταίρων, για τη σύσταση της ετερόρρυθμης εταιρίας απαιτείται η σύμπραξη δύο ή περισσότερων προσώπων από τα οποία τουλάχιστον ένα πρέπει να είναι οπωσδήποτε ομόρρυθμος εταίρος και τουλάχιστον ένα οπωσδήποτε ετερόρρυθμος εταίρος.

Τα πρόσωπα που συμπράττουν μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά.

Ο ετερόρρυθμος εταίρος - φυσικό πρόσωπο αρκεί να έχει την ικανότητα προς δικαιοπραξία. Δεν απαιτείται επιπρόσθετα η ικανότητα προς απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας, όπως απαιτείται για τον ομόρρυθμο. Και τούτο διότι η συμμετοχή σε ετερόρρυθμη εταιρία από ετερόρρυθμο εταίρο, παρόλο που αποτελεί κάθε αυτή εμπορική πράξη δεν προσδίδει από μόνη της στον ετερόρρυθμο εταίρο (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) την εμπορική ιδιότητα.

Για τον ίδιο ως άνω λόγο, το νομικό πρόσωπο που πρόκειται να καταστεί ετερόρρυθμος εταίρος, δεν απαιτείται να είναι εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα, όπως απαιτείται στην περίπτωση που πρόκειται να καταστεί ομόρρυθμος εταίρος.

Αποκλείεται η ύπαρξη προσωπικής εταιρίας με νομική προσωπικότητα (εμπορικής ή αστικής), στην οποία όλοι οι εταίροι να μην ευθύνονται ή να ευθύνονται περιορισμένα.

Για το λόγο αυτό γίνεται δεκτό στη θεωρία ότι, αν αποχωρήσει ο μοναδικός απεριόριστα ευθυνόμενος εταίρος, η εταιρία λύνεται εκτός αν τροποποιηθεί το καταστατικό και ένας τουλάχιστον από τους εταίρους λάβει τη θέση του απεριόριστα ευθυνόμενου.

Τύπος της εταιρικής σύμβασης

Σύμφωνα με τα ισχύοντα και για την ομόρρυθμη εταιρία η εταιρική σύμβαση (καταστατικό ή εταιρικό) πρέπει να καταρτιστεί εγγράφως. Το έγγραφο αρκεί να είναι ιδιωτικό εκτός εάν για ορισμένη εταιρική εισφορά π.χ. ακίνητο, πλοίο, αεροσκάφος, εταιρικό μερίδιο ΕΠΕ, απαιτείται αυστηρότερος τύπος (συνήθως συμβολαιογραφικό έγγραφο) οπότε η τήρηση του επιβάλλεται και για την εταιρική σύμβαση.

Περιεχόμενο της εταιρικής σύμβασης

Το περιεχόμενο της εταιρικής σύμβασης δεν ορίζεται ειδικά στον εμπορικό νόμο. ωστόσο με βάση τα ισχύοντα για την αστική και την ομόρρυθμη εταιρία σε συνδυασμό με το άρθρο 43 του ΕμπΝ που ορίζει το ελάχιστο περιεχόμενο την δημοσιευτέας περίληψης του καταστατικού γίνεται δεκτό ότι το καταστατικό πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- A. τον τύπο της εταιρίας (ετερόρρυθμη)
- B. τον σκοπό της εταιρίας
- Γ. τα ονόματα και την κατοικία των ομορρύθμων εταίρων
- Δ. Τα ονόματα και την κατοικία των ετερορρύθμων εταίρων και το ποσό της εισφοράς τους.

Τα υπόλοιπα στοιχεία, όταν δεν αναφέρονται στην εταιρική σύμβαση, συμπληρώνονται από το νόμο Αυτό ισχύει για τη διαχείριση, την επωνυμία (σχηματίζεται από τα ονόματα όλων των ομορρύθμων εταίρων) και τη διάρκεια (αν δεν ορίστηκε, είναι αόριστης διάρκειας).

Αμφισβητούμενο είναι το ζήτημα, κατά πόσον η αναγραφή της έδρας της εταιρίας ανήκει στο ελάχιστο υποχρεωτικό περιεχόμενο του καταστατικού.

Κατά μία άποψη η έδρα της εταιρίας δεν ανήκει στο ελάχιστο περιεχόμενο του καταστατικού οπότε η μη αναγραφή της έδρας αποτελεί στοιχείο που συμπληρώνεται από το νόμο. Κατ' άλλη άποψη η έδρα ανήκει στο υποχρεωτικό περιεχόμενο του καταστατικού.

Η εταιρική επωνυμία

Η νομοθετική ρύθμιση (άρθρο 25 ΕμπΝ)

Κατά ρητή επιταγή των διατάξεων των άρθρων 23 παρ. 2 και 25 ΕμπΝ η εταιρική επωνυμία της ετερόρρυθμης εταιρίας πρέπει να σχηματίζεται υποχρεωτικά από τα ονόματα και τα επώνυμα (όχι μόνο τα ονόματα) ενός ή περισσότερων ή όλων των ομορρύθμων εταίρων (άρθρο 23 παρ. 2) το δε όνομα του ετερορρυθμού εταίρου δεν επιτρέπεται να περιλαμβάνεται στην εταιρική επωνυμία (άρθρο 25).

Η ύπαρξη ετερορρυθμού εταίρου μπορεί πάντως να υποδηλώνεται στην επωνυμία με την προσθήκη ενδείξεων, όπως «και ΣΙΑ», «και αδελφοί», «και υιός» Κλπ υπό τις οποίες μπορεί να καλύπτονται τόσο οι λοιποί ομορρυθμοί εταίροι, τα ονόματα των οποίων δεν περιλαμβάνονται στην εταιρική επωνυμία, όσο και ο ετερόρρυθμος ή οι ετερόρρυθμοί εταίροι.

Συνέπειες της εμφάνισης του ονόματος του ετερορρυθμού εταίρου στην εταιρική επωνυμία

Εφαρμογή του άρθρου 28 ΕμπΝ (ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου ως ομορρύθμου)

Ο νόμος δεν προβλέπει ρητά ορισμένη κύρωση για την περίπτωση που το όνομα ετερορρυθμού εταίρου, παρά τη ρητή απαγόρευση του άρθρου 25 ΕμπΝ, περιληφθεί στην εταιρική επωνυμία,

Γίνεται όμως ομόφωνα δεκτό ότι, σε μια τέτοια περίπτωση - ενόψει του σκοπού της απαγόρευσης που συνίσταται στην αποτροπή του κινδύνου να εκλάβουν οι τρίτοι τον εταίρο αυτόν ως απεριόριστα ευθυνόμενο και να συναλλαγούν με την εταιρία βασιζόμενοι στη φερεγγυότητά του επέρχονται οι συνέπειες του άρθρου 28 ΕμπΝ (εφαρμοζόμενου αναλογικά για την ταυτότητα του λόγου), δηλ. ο εταίρος αυτός,

όπως ακριβώς και ο ετερόρρυθμος εταίρος που αναμίχθηκε σε πράξεις εκπροσώπησης της εταιρίας κατά παράβαση του άρθρου 27 ΕμπΝ ευθύνεται ως ομόρρυθμος, δηλ. απεριόριστα και εις ολόκληρο για τα χρέη της εταιρίας.

Διατυπώσεις δημοσιότητας

Οι διατυπώσεις δημοσιότητας για την ετερόρρυθμη εταιρία είναι κατά βάση οι ίδιες όπως και στην ομόρρυθμη εταιρία. Ειδικής αναφοράς χρήζει στα πλαίσια της ετερόρρυθμης εταιρίας το ζήτημα αν τα ονόματα των ετερορρυθμών εταίρων πρέπει να περιλαμβάνονται στη δημοσιευτέα περίληψη του καταστατικού, παρ' όλο που το άρθρο 43 ΕμπΝ απαιτεί να μνημονεύεται μόνο το σύνολο των εισφορών που αναλαμβάνονται από τους ετερόρρυθμους εταίρους και δεν χρειάζεται να περιέχει τα ονόματά τους ούτε να υπογράφεται από αυτούς.

Σχετικά με το ζήτημα αυτό στη θεωρία έχει επικρατήσει η άποψη ότι, ενόψει των εξελίξεων που έχουν επέλθει από τη θέσπιση της διάταξης και ιδίως ενόψει της αναγνώρισης άμεσης ευθύνης στον ετερόρρυθμο εταίρο έναντι των δανειστών της εταιρίας, η διάταξη του άρθρου 43 πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει «ατονήσει» ή ότι έχει «τροποποιηθεί» ή ότι «πρέπει ερμηνευτικά να παραμεριστεί», έτσι ώστε σήμερα να απαιτείται η δημοσίευση των ονομάτων και των ετερορρυθμών εταίρων σε κάθε περίπτωση, χωρίς όμως να απαιτείται και υπογραφή της περίληψης από τους ετερορρυθμους εταίρους.

Εξάλλου, η ανάγκη να γνωρίζουν οι συναλλασσόμενοι με την εταιρία τα πρόσωπα και των ετερορρυθμών εταίρων προκύπτει επιπλέον και από το ότι η επέλευση ορισμένων γεγονότων στο πρόσωπό τους (θάνατος, πτώχευση, υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση) επιφέρει, ελλείψει αντίθετης καταστατικής πρόβλεψης, τη λύση της ετερόρρυθμης εταιρίας, πράγμα που δεν μπορεί να είναι αδιάφορο για τους συναλλασσόμενους με αυτή.

Η ευθύνη των ομορρύθμων εταιρών

Η ομόρρυθμη εταιρία, ως αυτοτελές υποκείμενο δικαίου, οφείλει να εκπληρώσει τις συμβατικές της υποχρεώσεις (πού ανέλαβε ο διαχειριστής), σε περίπτωση δε μη εκπληρώσεως ή τελέσεως αδίκων πράξεων από τον διαχειριστή ευθύνεται με την περιουσία της. Σύμφωνα όμως με τη διάταξη του αρθρ. 22 ΕμπΝ, παράλληλα προς την εταιρία, ευθύνεται και κάθε εταίρος με την ατομική του περιουσία για την εκπλήρωση των εταιρικών υποχρεώσεων. Καθιερώνεται δηλ. απεριόριστη και εις ολόκληρο ευθύνη κάθε ομορρύθμου εταίρου για τις υποχρεώσεις (του νομικού προσώπου) της εταιρίας είτε αυτές πηγάζουν από σύμβαση είτε από αδίκημα είτε από άλλο γενεσιουργό λόγο.

Η κατά το αρθρ. 22 ΕμπΝ ευθύνη των ομορρύθμων εταιρών είναι ευθύνη εκ του νόμου. Η ρύθμιση αυτή αποκλίνει από τις αρχές του κοινού δικαίου, αφού οι διαχειριστές, αν και ενεργούν ως όργανα του νομικού προσώπου της εταιρίας και όχι ως αντιπρόσωποι των εταίρων, υποχρεώνουν και αυτούς. Σκοπός της διατάξεως του αρθρ. 22 ΈμπΝ είναι ή αύξηση της φερεγγυότητας της ομόρρυθμης εταιρίας, δεδομένου ότι ή περιουσία της δεν είναι δεσμευμένη όπως στις κεφαλαιουχικές εταιρίες.

Η διάταξη του αρθρ. 22 του ΕμπΝ αποτελεί αναγκαστικό δίκαιο. Το καταστατικό δεν μπορεί να αποκλείσει ή περιορίσει την ευθύνη των εταίρων.

Η διαμόρφωση κατά αρθρ. 22 ΕμπΝ της ευθύνης των ομορρύθμων εταιρών μπορεί να συνοψισθεί στα εξής:

1 Είναι **προσωπική** και **απεριόριστη**. Ευθύνονται δηλ. οι εταίροι με όλη τους την περιουσία και όχι μόνο κατά το λόγο της εισφοράς τους ή μέχρις ορισμένου πόσου (όπως οι ετερόρρυθμοι εταίροι πού δεν έχουν καταβάλει την εισφορά τους).

2. Είναι ευθύνη **εις ολόκληρο**. Οι εταίροι δηλ. της ομόρρυθμης εταιρίας ευθύνονται «*αλληλεγγύως*» (ΕμπΝ 22), δηλ. εις ολόκληρο. Μεταξύ όλων των εταίρων υπάρχει γνήσια παθητική οφειλή εις ολόκληρο, υποχρεούται δηλ. κάθε εταίρος να εκπληρώσει ολόκληρο το χρέος.

3. Είναι **άμεση**, ευθύνονται δηλ. οι εταίροι ευθέως έναντι των εταιρικών δανειστών και όχι απλώς έναντι της εταιρίας προς καταβολή συμπληρωματικών εισφορών.

4. Είναι **πρωτογενής** και όχι επικουρική. Ο δανειστής δεν είναι υποχρεωμένος να επιδιώξει να ικανοποιηθεί πρώτα από την εταιρική περιουσία.

Η νομική θέση του ετερορρυθμού εταίρου. Διαχείριση και εκπροσώπηση

A. Στις προς τα έσω σχέσεις

Ο ετερόρρυθμος εταίρος ως γνήσιος εταίρος

Οι διατάξεις των άρθρων 23 και 24 ΕμπΝ χαρακτηρίζουν τους ετερορρυθμούς εταίρους «απλούς χρηματοδότες». Παρά την πιο πάνω διατύπωση, γίνεται σήμερα γενικά δεκτό ότι πρόκειται για γνήσιο εταίρο με την κυριολεκτική έννοια του όρου.

Δικαιώματα του ετερορρυθμού εταίρου

Όσον αφορά τα δικαιώματα που συνεπάγεται η εταιρική ιδιότητα του ετερορρυθμού εταίρου, γίνεται καταρχάς γενικά δεκτό ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος έχει καταρχήν τουλάχιστον όλα τα δικαιώματα που δεν υπάγονται στην έννοια της διαχειριστικής και εκπροσωπευτικής εξουσίας.

Έτσι, όσον αφορά τα δικαιώματα διοίκησης, έχει το δικαίωμα ψήφου και το δικαίωμα ελέγχου της πορείας των εταιρικών υποθέσεων, απόρροια του οποίου είναι και το δικαίωμα πληροφόρησης.

Όσον αφορά τα περιουσιακά δικαιώματα, έχει το δικαίωμα στα κέρδη, το δικαίωμα απολήψεων, εφόσον αυτό προβλέπεται στο καταστατικό, καθώς και το δικαίωμα στο προϊόν της εκκαθάρισης.

Ειδικά όσον αφορά το μέτρο συμμετοχής του ετερορρυθμού εταίρου στα κέρδη και στο προϊόν της εκκαθάρισης υποστηρίζεται ότι, αν το καταστατικό σιωπά και δεν υπάρχει σχετική απόφαση των εταίρων ως προς τη συμμετοχή στα κέρδη και στο προϊόν εκκαθάρισης, δεν θα πρέπει να ισχύσει ο κανόνας των άρθρων 763 και 782 ΑΚ αλλά, εν όψει του περισσότερο κεφαλαιουχικού χαρακτήρα της συμμετοχής του ετερορρυθμού εταίρου, η αρχή της ίσης μεταχείρισης με την έννοια ότι η ως άνω συμμετοχή θα πρέπει να υπολογίζεται ανάλογα με την εισφορά των εταίρων.

Απόρροια του δικαιώματος ψήφου αποτελεί το δικαίωμα του εταίρου να συμμετέχει στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για θέματα που αφορούν τις βάσεις της εταιρικής σχέσης, όπως είναι η τροποποίηση του καταστατικού, η διάλυση της εταιρίας, ο αποκλεισμός εταίρου, η ανάκληση του διαχειριστή, η διαφορετική ρύθμιση της συμμετοχής στα κέρδη, η μετατροπή της εταιρίας, η μεταβολή του σκοπού της κ.λπ.

Σύμφωνα με τη νομολογία, ο ετερόρρυθμος εταίρος έχει επίσης δικαίωμα και υποχρέωση, όπως και οι ομόρρυθμοι εταίροι, να υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση της απαιτούμενης άδειας της αρμόδιας αρχής για την ίδρυση και λειτουργία της εταιρικής βιομηχανίας και υπέχει και αυτός σχετική ευθύνη για την περίπτωση λειτουργίας χωρίς άδεια.

Ο ετερόρρυθμος εταίρος μπορεί επίσης να ασκήσει την εταιρική αξίωση εγείροντας την *actio pro socio* κατά άλλου συνεταίρου.

Περαιτέρω γίνεται δεκτό ότι και ο ετερόρρυθμος εταίρος έχει δικαίωμα να καταγγείλει την εταιρία, αφενός με τις ίδιες προϋποθέσεις και αφετέρου με τις ίδιες συνέπειες, όπως και ο ομόρρυθμος εταίρος.

Τέλος γίνεται δεκτό ότι η επέλευση ορισμένων γεγονότων στο πρόσωπο του ετερορρυθμού εταίρου, όπως ο θάνατος, η πτώχευση και η υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση (απαγόρευση) του ετερορρυθμού εταίρου επιφέρουν τη λύση της εταιρίας.

Υποχρεώσεις του ετερορρυθμού εταίρου

Ο ετερόρρυθμος εταίρος, ως γνήσιος εταίρος, όπως προαναφέρθηκε, έχει βάσει το νόμου τις ίδιες κατά βάση υποχρεώσεις, όπως και ο απεριόριστα ευθυνόμενος εταίρος, όπως υποχρέωση πίστεως, υποχρέωση προώθησης του εταιρικού σκοπού, υποχρέωση παράλειψης πράξεων ανταγωνισμού κ.λπ

Όσον αφορά την υποχρέωση διαχείρισης στις προς τα έσω σχέσεις, η ύπαρξη μιας τέτοιας υποχρέωσης του ετερορρυθμού εταίρου εξαρτάται από το αν αναγνωρίζεται σ' αυτόν δικαίωμα μιας τέτοιας διαχείρισης. Σε καταφατική περίπτωση πρέπει να θεωρηθεί ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος έχει και αντίστοιχη υποχρέωση.

Η περιορισμένη ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου βάσει του άρθρου 26 ΕμπΝ

Η διατύπωση του νόμου (άρθρα 23 και 26 ΕμπΝ)

Στις σχετικές διατάξεις του ΕμπΝ (σε αντίθεση με τα άρθρα 41 παρ. 2 και 46 του ΣχΕμπΚ) "δεν γίνεται ρητά λόγος για «ευθύνη» του ετερορρυθμού εταίρου. Ειδικότερα, το μεν άρθρο 23 ΕμπΝ χαρακτηρίζει τους ετερορρυθμούς εταίρους «απλούς χρηματοδότες» (σε αντίθεση με τους ομόρρυθμους, τους οποίους χαρακτηρίζει «αλληλεγγύως υπευθύνους»), το δε άρθρο 26 ΕμπΝ ορίζει ότι «ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν υπόκειται σε ζημιές, εφόσον αυτές δεν υπερβαίνουν το ποσόν των χρημάτων, το οποίον κατέθεσε ή όφειλε να καταθέσει στην εταιρία».

Εύστοχα μάλιστα επισημάνθηκε ότι από τη συνδυασμένη ανάγνωση των άρθρων 26 ΕμπΝ και 43 ΕμπΝ (που ορίζει ότι η δημοσιευμένη περίληψη του καταστατικού δεν απαιτείται να περιλαμβάνει τα ονοματεπώνυμα των ετερορρυθμών εταίρων) φαίνεται να προκύπτει καταρχήν το συμπέρασμα ότι οι ετερόρρυθμοι εταίροι δεν φέρουν καμία ευθύνη έναντι των εταιρικών δανειστών για τις εταιρικές υποχρεώσεις, αφού οι τελευταίοι δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν κατά τρόπο επίσημο τα πρόσωπα των ετερορρυθμών.

Η μόνη περίπτωση, σύμφωνα με την νομολογία, που το δεδικασμένο κατά του νομικού προσώπου της εταιρίας προβάλλεται και κατά του ετερορρυθμού εταίρου, είναι όταν αυτός ευθύνεται ως ομόρρυθμος βάσει του άρθρου 28 ΕμπΝ.

Έννοια της περιορισμένης ευθύνης

Η συνήθως χρησιμοποιούμενη έκφραση είναι ότι «οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα μέχρι του ποσού της εισφοράς τους». Παρά την μη απόλυτα ακριβή της διατύπωση η πιο πάνω έκφραση δεν αναφέρεται μόνο στο όριο ευθύνης προς τα άνω αλλά και προς τα κάτω. Το τελευταίο σημαίνει ότι το ποσό της εισφοράς

αποτελεί το κατώτατο όριο εξωτερικής ευθύνης του ετερορρυθμού εταίρου με την έννοια ότι δεν μπορεί η ευθύνη αυτή να οριστεί σε ποσό που είναι μικρότερο του ποσού της εισφοράς. Για το λόγο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί επιτρεπτή καταστατική ρήτρα που θα οδηγούσε σε υποχρέωση καταβολής εισφοράς που υπερβαίνει το καταστατικό όριο ευθύνης του ετερορρυθμού εταίρου. Περαιτέρω, και όσον αφορά την έννοια της «περιορισμένης ευθύνης», πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες διευκρινίσεις:

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η έκφραση ότι «οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα μέχρι του ποσού της εισφοράς τους» δεν είναι απόλυτα ακριβής. Ακριβέστερη είναι η διατύπωση που περιέχεται στο άρθρο 41 παρ. 2 ΣχΕμπΚ 1987/1994, σύμφωνα με την οποία ο ετερόρρυθμος εταίρος «ευθύνεται άμεσα και σε ολόκληρο για τις εταιρικές υποχρεώσεις αλλά μόνο μέχρι την αξία της οφειλόμενης εισφοράς του ή του τυχόν μεγαλύτερου ποσού, που ορίζεται στην εταιρική σύμβαση»- Με βάση την παραπάνω διατύπωση, η οποία αποδίδει τα όσα γίνονται σήμερα ομόφωνα δεκτά σε θεωρία και νομολογία, μπορούν να διακριθούν οι ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Περιορισμένη ευθύνη μέχρι το ποσό της εισφοράς υπάρχει καταρχάς στην περίπτωση που ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν έχει καταβάλει την εισφορά του. Σε περίπτωση μερικής καταβολής, υπάρχει (περιορισμένη) ευθύνη μέχρι το ποσό της ακόμα οφειλόμενης εισφοράς.

β) Περιορισμένη ευθύνη υπάρχει επίσης όταν στο καταστατικό ορίζεται ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μέχρις ενός ορισμένου ποσού, το οποίο υπερβαίνει την εισφορά του οπότε, και αν ακόμα κατέβαλε την εισφορά του, εξακολουθεί να ευθύνεται μέχρι το πιο πάνω ποσό.

γ) Αντίθετα, αν ο ετερόρρυθμος εταίρος έχει καταβάλει την εισφορά του και το καταστατικό δεν προβλέπει ευθύνη για ορισμένο ποσό πέρα από την εισφορά του, τότε ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν ευθύνεται για τα εταιρικά χρέη με την προσωπική του περιουσία (με την έννοια ότι, αν κατέβαλε την εισφορά του κατά την ίδρυση της εταιρίας ή κατά την είσοδό του σε αυτή δεν θεμελιώνεται καν ευθύνη του, ενώ αν την κατέβαλε μεταγενέστερα αίρεται η ευθύνη του), απλώς η καταβληθείσα εισφορά του υπόκειται στον επιχειρηματικό κίνδυνο, μπορεί δηλ. να απολεσθεί σε περίπτωση που

Το Δίκαιο των Προσωπικών Εταιριών – Η. Σουφλερός

η εταιρία έχει ζημιές.

δ) Τέλος μπορεί να υπάρξει περίπτωση θεμελίωσης (ή αναβίωσης) της περιορισμένης εξωτερικής ευθύνης του ετερορρυθμού εταίρου σε περίπτωση επιστροφής της προηγουμένως καταβληθείσας εισφοράς του από την εταιρική περιουσία.

Η επιστροφή της εισφοράς μπορεί καταρχάς να λάβει χώρα ενόσω λειτουργεί η εταιρία και διαρκεί η εταιρική ιδιότητα του ετερορρυθμού εταίρου. Βέβαια, η άπαξ καταβληθείσα εισφορά του ετερορρυθμού εταίρου θα πρέπει καταρχήν να παραμείνει στην εταιρία και να ενταχθεί στην πραγματοποίηση του εταιρικού σκοπού. Είναι όμως δυνατό, λόγοι υπέρτερου συμφέροντος της εταιρίας να υπαγορεύσουν την επιστροφή της εισφοράς. Αυτό θα μπορούσε π.χ. να συμβεί, αν ο ετερορρυθμός εταίρος είναι ο ίδιος έμπορος - ασκεί δηλ. ατομική εμπορική δραστηριότητα - και χρειάζεται άμεσα το ποσό της εισφοράς του προκειμένου να ικανοποιήσει τους δικούς του προσωπικούς δανειστές και να αποφύγει την κήρυξή του σε πτώχευση, η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα τη λύση της εταιρίας

Τα λοιπά χαρακτηριστικά της (περιορισμένης) ευθύνης του ετερορρυθμού εταίρου

Στο μέτρο που καταφάσκεται, σύμφωνα με τα παραπάνω, η (περιορισμένη) ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου, η ευθύνη αυτή διαμορφώνεται κατά βάση, σύμφωνα με την απολύτως κρατούσα σήμερα άποψη τόσο στη θεωρία όσο και στη νομολογία, όπως η ευθύνη του ομορρυθμού.

Ειδικότερα, η ως άνω περιορισμένη ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

I. Ευθύνη άμεση (ευθεία)

Ο ετερόρρυθμος εταίρος που δεν κατέβαλε την εισφορά του ή που ευθύνεται για ορισμένο ποσό πέραν αυτής ευθύνεται ευθέως απέναντι στους εταιρικούς δανειστές και όχι μόνο απέναντι στην εταιρία.

Επομένως, σε περίπτωση που ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν έχει καταβάλει την εισφορά του, οι εταιρικοί δανειστές, εκτός από τα βοηθήματα κατά τις γενικές διατάξεις (πλαγιαστική άσκηση της αξίωσης της εταιρίας για καταβολή της εισφοράς και κατάσχεση στα χέρια της εταιρίας) μπορούν να στραφούν και ευθέως εναντίον του.

Την ίδια ευθεία αγωγή έχουν οι εταιρικοί δανειστές και σε περίπτωση που ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μέχρι ενός ορισμένου ποσού πέρα από την εισφορά του.

II. Ευθύνη εις ολόκληρο (αλληλέγγυα)

Σύμφωνα με την απολύτως κρατούσα σήμερα γνώμη, οι ετερόρρυθμοι εταίροι που δεν έχουν καταβάλει την εισφορά τους ή που ευθύνονται για ορισμένο ποσό πέραν αυτής, ευθύνονται, όπως και οι ομόρρυθμοι, «αλληλεγγύως» δηλ. εις ολόκληρο και όχι συμμετρως, όπως οι εταίροι αστικής εταιρίας.

Η εις ολόκληρο ευθύνη σημαίνει ότι μεταξύ του ως άνω ετερορρυθμού εταίρου και των λοιπών ομορρυθμών αλλά και της ίδιας της εταιρίας υπάρχει γνήσια παθητική ενοχή. Επομένως και ο εις ολόκληρο ευθυνόμενος ετερόρρυθμος εταίρος έχει υποχρέωση να εκπληρώσει ολόκληρο το χρέος, και κάθε δανειστής μπορεί να ζητήσει την ικανοποίηση του συνόλου της απαίτησής του (και) από τον ετερόρρυθμο εταίρο, εφόσον βεβαίως αυτό δεν υπερβαίνει την οφειλόμενη εισφορά του ή το τυχόν οριζόμενο στο καταστατικό όριο ευθύνης πέραν της εισφοράς του (εκδήλωση του περιορισμένου της ευθύνης).

III. Ευθύνη με όλη την προσωπική περιουσία του ετερορρυθμού εταίρου

Ο ετερόρρυθμος εταίρος που δεν έχει καταβάλει την εισφορά του ή που ευθύνεται για ορισμένο ποσό πέρα από αυτή, ευθύνεται για τα εταιρικά χρέη με όλη την προσωπική του περιουσία.

Αυτό το χαρακτηριστικό της ευθύνης δεν έρχεται σε αντίθεση, όπως εκ πρώτης όψεως θα μπορούσε να δημιουργηθεί η εντύπωση, με τον χαρακτήρα της ευθύνης του ως περιορισμένης. Και τούτο, διότι ο περιορισμός αναφέρεται στην ευθύνη του έναντι των εταιρικών δανειστών και όχι στην προσωπική του περιουσία. Αυτό σημαίνει ότι αν η προσωπική του περιουσία, π.χ. λόγω μείωσής της, υπολείπεται του ποσού της οφειλομένης εισφοράς ή του ορισθέντος στο καταστατικό ορίου ευθύνης του οι εταιρικοί δανειστές μπορούν να κατάσχουν ολόκληρη την προσωπική του περιουσία.

Η συμμετοχή του ετερορρυθμού εταίρου στις ζημιές

Η διάταξη του άρθρου 26 ΕμπΝ και η «μετάλλαξη» της στη νομολογία και τη θεωρία

Σύμφωνα με το άρθρο 26 ΕμπΝ «ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν υπόκειται εις ζημίας, ειμή καθόσον αύται δεν υπερβαίνουν το ποσόν των χρημάτων το οποίο κατέθεσε ή όφειλε να καταθέσει εις την εταιρία

Το γράμμα της διάταξης αυτής είναι εναρμονισμένο προς το γράμμα της διάταξης του άρθρου 23 εδ. 1 ΕμπΝ, το οποίο χαρακτηρίζει τους ετερόρρυθμους εταίρους «απλούς χρηματοδότες». Και οι δύο ως άνω διατάξεις διαγράφουν τα τυπολογικά χαρακτηριστικά της ετερόρρυθμης εταιρίας σύμφωνα με την αντίληψη του ιστορικού νομοθέτη, ο οποίος αφενός δεν θέλησε να θεσπίσει την εξωτερική ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου και αφετέρου θέλησε να περιορίσει την έκταση της συμμετοχής του στις ζημιές της εταιρίας.

Με άλλα λόγια η διάταξη του άρθρου 26 ΕμπΝ, κατά το γράμμα της, αναφέρεται στην κατανομή των ζημιών στις εσωτερικές σχέσεις των εταίρων με την

έννοια ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος, όποια και αν ορίζετε η κατανομής των ζημιών (δηλ. τα ποσοστά συμμετοχής των εταίρων σε αυτές) σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να επιβαρυνθεί για τις ζημιές πέρα από το ποσό της εισφοράς του που καθορίζεται στο καταστατικό και αποτελεί σε κάθε περίπτωση το ανώτατο όριο της επιτρεπτής επιβάρυνσής του. Αν κατέβαλε το ποσό αυτό δεν μπορεί να κληθεί να συμμετάσχει στις ζημιές π.χ. με συμπληρωματικές εισφορές. Αν δεν το κατέβαλε, οφείλει να το καταβάλει προκειμένου να καλυφθούν οι ζημιές της εταιρίας.

Έτσι, αν π.χ. στην εταιρική σύμβαση καθορίζονται ποσοστά συμμετοχής των εταίρων στις ζημιές της εταιρίας και με βάση το ποσοστό συμμετοχής του συγκεκριμένου ετερορρυθμού εταίρου προκύπτει ως προς αυτόν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ποσό συμμετοχής στις ζημιές που υπερβαίνει το ποσό της εισφοράς του, ο ετερόρρυθμος εταίρος, κατά την αντίληψη του ιστορικού νομοθέτη, δεν υποχρεούται σε συμπληρωματική εισφορά, αλλά το ποσό που υπερβαίνει την εισφορά του θα πρέπει να καταβληθεί από τους ομόρρυθμους εταίρους κατά το λόγο συμμετοχής τους στις ζημιές.

Πρόκειται δηλαδή για περίπτωση ανάλογη με αυτή που ρυθμίζει η διάταξη του άρθρου 783 εδ. 2 ΑΚ, σύμφωνα με την οποία, αν δεν είναι δυνατόν να εισπραχθεί από έναν εταίρο το έλλειμμα που του αναλογεί, ενέχονται γι' αυτό κατά το λόγο της συμμετοχής τους στις ζημιές οι υπόλοιποι εταίροι.

5. Μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων

Όπως στην ομόρρυθμη εταιρία έτσι και στην ετερόρρυθμη είναι δυνατές και επιτρεπτές οι μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων (είσοδος νέου εταίρου, αποχώρηση εταίρου, διαδοχή στην ιδιότητα του εταίρου λόγω μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής) εν όψει του ότι οι σχετικές διατάξεις του Α.Κ. στις οποίες παραπέμπει το άρθρο 18 του ΕμπΝ δεν είναι αναγκαστικό δίκαιο.

Μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής

1. Εισαγωγή - Εφαρμογή των κανόνων που ισχύουν στην ομόρρυθμη εταιρία

Σχετικά με την μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής στην ετερόρρυθμη εταιρία ισχύει κατά βάση ότι και στην ομόρρυθμη. Το ίδιο ισχύει και για τις πράξεις εκείνες που οδηγούν σε έμμεση συμμετοχή στην ετερόρρυθμη εταιρία, επειδή συνεπάγονται παραπλήσια οικονομικά αποτελέσματα με τη μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής, όπως η καταπιστευτική μεταβίβαση της, επιβάρυνση της με επικαρπία η ενέχυρο και η παρακοινωνία.

2. Ως προς ορισμένα αποτελέσματα της μεταβίβασης και εταιρικής συμμετοχής στην ετερόρρυθμη εταιρία.

Η μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής του μοναδικού ετερόρρυθμου εταίρου σε ομόρρυθμο εταίρο, συνεπάγεται «μετατροπή» της ετερόρρυθμης σε ομόρρυθμη. Αυτό προκύπτει από την αρχή του αδιαίρετου της εταιρικής συμμετοχής. Η μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής ενός από τους ομορρύθμους εταίρους στον μοναδικό ετερόρρυθμο εταίρο καθιστά τον τελευταίο ομόρρυθμο και συνεπάγεται επίσης τη «μετατροπή» της ετερόρρυθμης εταιρίας σε ομόρρυθμη.

Σε περίπτωση μεταβίβασης της εταιρικής μερίδας ετερορρύθμου εταίρου, ο οποίος έχει καταβάλει την εισφορά του, και ενόψει του ότι η αξία της εταιρικής

συμμετοχής του μεταβιβάζοντος ετερορρυθμού εταίρου δεν καταβάλλεται σε αυτόν από την εταιρία, αλλά από τον αποκτώντα την εταιρική συμμετοχή (νέο) εταίρο, δεν υπάρχει επιστροφή της (καταβληθείσας) εισφοράς του ετερορρυθμού εταίρου από την εταιρική περιουσία και συνεπώς δεν τίθενται ζήτημα αναβίωσης της (εξωτερικής) ευθύνης του μεταβιβάζοντος και αποχωρούντος εταίρου για τα μέχρι τη δημοσίευση της παραπάνω μεταβίβασης χρέη της εταιρίας.

Σε περίπτωση που μετά τη δημοσίευση της παραπάνω μεταβίβασης, επιστρέφει στον αποκτώντα (νέο) ετερορρυθμού εταίρο το σύνολο ή μέρος της ήδη καταβληθείσας από τον μεταβιβάσαντα (και αποχωρήσαντα) ετερορρυθμού εταίρο εισφοράς, δεν αναβιώνει η εξωτερική ευθύνη του μεταβιβάσαντος, αλλά μόνο του αποκτήσαντος της εταιρικής συμμετοχής (νέου) ετερορρυθμού εταίρου.

3. . Ως προς την έννομη θέση του αποκτώντος την εταιρική συμμετοχή ενός ετερορρυθμού εταίρου

α. Εφαρμογή των αρχών της γνήσιας μεταβίβασης με εξαίρεση τα προσωποπαγή στοιχεία της εταιρικής συμμετοχής

Όσον αφορά την έννομη θέση του ετερορρυθμού εταίρου, ο οποίος εισέρχεται στην ετερορρυθμη εταιρία συνεπεία μεταβίβασης προς αυτόν της εταιρικής συμμετοχής άλλου (αποχωρούντος) ετερορρυθμού εταίρου, πρέπει να γίνει καταρχήν δεκτό ότι ο αποκτών νέος ετερορρυθμός εταίρος υπεισέρχεται στην έννομη θέση του μεταβιβάζοντος (και αποχωρούντος) εταίρου. Αυτό προκύπτει από τη θεώρηση της εταιρικής συμμετοχής στις εταιρίες με νομική προσωπικότητα ως ενός αυτοτελούς αγαθού και όχι ως πλέγματος συμβατικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που μεταβιβάζονται με αντίστοιχες εκχωρήσεις και αναδοχές

β. Ειδικά ως προς την βάση του άρθρου 28 ΕμπΝ ευθύνη του μεταβιβάζοντος ετερορρυθμού εταίρου

Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η τυχόν απεριόριστη ευθύνη του μεταβιβάζοντος ετερορρυθμού εταίρου βάσει του άρθρου 28 ΕμπΝ, λόγω αναγραφής του ονόματός του στην εταιρική επωνυμία κατά παράβαση του άρθρου 25 ΕμπΝ ή λόγω ανάμιξης του στην εκπροσώπηση της εταιρίας κατά παράβαση του άρθρου 27 ΕμπΝ, δεν μεταβιβάζεται στον αποκτώντα (νέο) ετερορρυθμού εταίρο. Και τούτο διότι η ως άνω

ευθύνη του μεταβιβάζοντος ετερορρυθμού εταίρου είναι προσωποπαγής, συναρτάται δηλαδή με ορισμένα περιστατικά που αφορούν είτε το πρόσωπό του είτε τη συμπεριφορά του και δεν υπάγεται στην αυστηρή κατά νόμο έννοια της εταιρικής του συμμετοχής. Η κύρωση του άρθρου 28 ΕμπΝ πλήττει αποκλειστικό τον μεταβιβάζοντα ετερόρρυθμο εταίρο, ο οποίος εξακολουθεί να ευθύνεται ως ομόρρυθμος (δηλ. απεριόριστα) έναντι των εταιρικών δανειστών και μετά την αποχώρησή του, η δε ευθύνη του αυτή υπόκειται στη βραχυπρόθεσμη παραγραφή του άρθρου 64 ΕμπΝ.

Τα παραπάνω ισχύουν *mutatis mutandis* και σε περίπτωση μερικής μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής του ετερορρυθμού εταίρου σε άλλον, επίσης ετερόρρυθμο εταίρο ή σε τρίτο νεοεισερχόμενο εταίρο. Και στις περιπτώσεις αυτές η ευθύνη βάσει του άρθρου 28 ΕμπΝ εξακολουθεί να πλήττει αποκλειστικό τον μερικώς μεταβιβάζοντα ετερόρρυθμο εταίρο και όχι τον αποκτώντα μέρος της εταιρικής του συμμετοχής.

4. Περιπτώσεις παράλληλης ευθύνης του μεταβιβάζοντος (αποχωρούντος) και του αποκτώντος (εισερχομένου) ετερορρυθμού εταίρου

α. Ευθύνη λόγω μη καταβολής της εισφοράς.

Ζήτημα τίθεται ως προς το αν ο μεταβιβάζων την εταιρική του συμμετοχή ετερόρρυθμος εταίρος εξακολουθεί να ευθύνεται έναντι των εταιρικών δανειστών και μετά την αποχώρησή του σε περίπτωση που δεν έχει καταβάλει την εισφορά του, ενόψει του ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η έναντι της εταιρίας υποχρέωση καταβολής της εισφοράς συµμεταβιβάζεται στον αποκτώντα (νέο) ετερόρρυθμο εταίρο κατά τις διατάξεις περί εκχωρήσεως.

Από πλευράς προστασίας των εταιρικών δανειστών ορθότερο είναι να γίνει δεκτό ότι, για όσο διάστημα ο αποκτών (νέος) ετερόρρυθμος εταίρος δεν έχει καταβάλει την εισφορά που αντιστοιχεί στη μεταβιβαθείσα εταιρική συμμετοχή, υπάρχει παράλληλη ευθύνη, έναντι των εταιρικών δανειστών, τόσο του αποκτήσαντος (νέου) ετερορρυθμού εταίρου όσο και του μεταβιβάσαντος και αποχωρήσαντος (πρώην) ετερορρυθμού εταίρου. Η ευθύνη του τελευταίου περιορίζεται όμως μόνο στα χρέη που είχαν γεννηθεί κατά το χρόνο της δημοσίευσης της αποχώρησής του από την ετερόρρυθμη εταιρία.

Το Δίκαιο των Προσωπικών Εταιριών – Η. Σουφλερός

Η πιο πάνω ευθύνη του πρώην ετερορρυθμού εταίρου, όπως προαναφέρθηκε, θεωρείται σήμερα ότι έχει, με εξαίρεση τον περιορισμένο χαρακτήρα της, όλα τα λοιπά χαρακτηριστικά της ευθύνης του ομορρυθμού εταίρου (άμεση, εις ολόκληρο, πρωτογενής). Επομένως θα πρέπει να ισχύσουν και ως προς αυτή τα όσα ισχύουν για την ευθύνη του ομορρυθμού εταίρου, για την οποία γίνεται δεκτό ότι είναι *ex lege* ευθύνη, η οποία εξακολουθεί να υπάρχει και μετά την αποχώρησή του από την εταιρία για τα προ της αποχώρησής του εταιρικά χρέη, όπως προκύπτει από την αναγκαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 22 ΕμπΝ.

β. Ευθύνη πέραν του ποσού της εισφοράς ή αντί εισφοράς

Τα όσα λέχθηκαν αμέσως παραπάνω σχετικά με την ευθύνη έναντι των εταιρικών δανειστών λόγω μη καταβολής (ολικής ή μερικής) της εισφοράς ισχύουν και για την περίπτωση που ο μεταβιβάζων την εταιρική του συμμετοχή ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται, βάσει του καταστατικού, έναντι των εταιρικών δανειστών, μέχρις ορισμένου ποσού, πέραν του ποσού της εισφοράς του ή αντί εισφοράς. Αυτό σημαίνει ότι η αντίστοιχη ευθύνη του αποκτώντος (ετερορρυθμού) εταίρου επεκτείνεται και στα προ της εισόδου του χρέη της ετερόρρυθμης εταιρίας, για τα οποία εξακολουθεί πάντως να ευθύνεται και ο μεταβιβάζων (και αποχωρών) ετερόρρυθμος εταίρος.

Το αποτέλεσμα αυτό επέρχεται ως συνέπεια της γνήσιας μεταβίβασης, δεδομένου ότι ο νέος εταίρος, ως ειδικός διάδοχος, συνεχίζει την εταιρική συμμετοχή του μεταβιβάζοντος και υπεισέρχεται στην ίδια θέση, την οποία είχε ο παλαιός, από πλευράς δικαιωμάτων (εκτός των προσωποπαγών) και υποχρεώσεων. Ισχύει δηλαδή ως προς τη συγκεκριμένη - καταστατική - ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου μέχρις ορισμένου ποσού πέραν της εισφοράς του ή αντί εισφοράς, ότι ισχύει, κατά την κρατούσα άποψη, και για την *ex lege* ευθύνη του ομορρυθμού εταίρου σε περίπτωση μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής του τελευταίου.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ως άνω συγκεκριμένη ευθύνη του ετερορρυθμού εταίρου, παρά τον καταστατικό χαρακτήρα της, παρουσιάζει τα ίδια ποιοτικά χαρακτηριστικά με την εκ του νόμου άμεση και απεριόριστη ευθύνη των ομορρυθμών εταίρων. Επειδή δε έχει άμεση σχέση με την προστασία των συναλλασσομένων με την εταιρία (εταιρικών δανειστών), δεν μπορεί, εν αμφιβολία,

να θεωρηθεί ως προσωποπαγές στοιχείο της εταιρικής συμμετοχής του μεταβιβάζοντος εταίρου. Επομένως η μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής συνεπάγεται συµμεταβίβαση και της συγκεκριµένης ευθύνης και ως προς τα παλαιά εταιρικά χρέη. Η υποστηριζόµενη από μέρος της θεωρίας άποψη ότι ο συνεπεία μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής εισερχόµενος (οµόρρυθµος) εταίρος δεν πρέπει να ευθύνεται πέραν της εισφοράς του, για τα προ της μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής χρέη της εταιρίας.

Διαφορετική, πάντως, θα πρέπει να είναι η αντιμετώπιση του ως άνω ζητήµατος (ευθύνη και για τα παλαιά χρέη) στην περίπτωση του βάσει σύµβασης πρόσληψης εισερχόµενου νέου εταίρου στην εταιρία.

Είσοδος νέου εταίρου βάσει σύµβασης πρόσληψης

Γενικά

Ως προς την είσοδο νέου εταίρου στην ετερόρρυθµη εταιρία ισχύει κατά βάση ότι και στην οµόρρυθµη. Αυτό ισχύει ιδίως για τον τρόπο εισόδου (σύµβαση εισδοχής ή πρόσληψης, τροποποίηση του καταστατικού, δημοσίευση). Επισηµαίνετε πάντως ότι η είσοδος νέου εταίρου ως ετερορρυθµου σε οµόρρυθµη εταιρία συνεπάγεται τη µετατροπή της σε ετερόρρυθµη.

Αποχώρηση εταίρου

Γενικά

Και για την αποχώρηση του (ομορρυθµου ή ετερορρυθµου) εταίρου ετερόρρυθµης εταιρίας ισχύει κατά βάση, ό,τι και στην οµόρρυθµη εταιρία. Συµπληρωµατικά, ειδικά ως προς την ετερόρρυθµη εταιρία, θα πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες διευκρινίσεις:

Η αποχώρηση του µοναδικού ετερορρυθµου εταίρου µε κατάλυση της µερίδας συµμετοχής του συνεπάγεται την αυτόµατη µετατροπή της ετερόρρυθµης εταιρίας σε οµόρρυθµη, εφόσον παραµένουν στην εταιρία τουλάχιστον δύο οµόρρυθµοι εταίροι.

Η αποχώρηση του μοναδικού ομορρύθμου εταίρου ετερόρρυθμης εταιρίας με κατάλυση της μερίδας συμμετοχής του, και εφόσον παραμένουν στην εταιρία τουλάχιστον δύο ετερόρρυθμοι εταίροι, συνεπάγεται λύση της εταιρίας, εκτός αν τροποποιηθεί το καταστατικό και ένας τουλάχιστον από τους (ετερόρρυθμους) εταίρους λάβει τη θέση του αποχωρήσαντος ομορρύθμου. Η συνέχιση της εταιρίας σε μια τέτοια περίπτωση μπορεί επίσης να καταστεί δυνατή με την πρόσληψη ενός τρίτου ως ομορρύθμου εταίρου.

Αν η εταιρία συνεχίσει να λειτουργεί και να συνάπτει συναλλαγές και μετά την αποχώρηση του μοναδικού ομορρύθμου εταίρου χωρίς τις ως άνω τροποποιήσεις του καταστατικού, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ανώμαλη (αδημοσίευτη) ομόρρυθμη εταιρία. Ωστόσο, η απεριόριστη ευθύνη όλων των εταίρων, που συνεπάγεται η συνέχιση αυτή, αποτελεί σπουδαίο λόγο για την καταγγελία της εταιρίας από οποιονδήποτε εταίρο.

Τέλος, η μετατροπή ομορρύθμου εταίρου σε ετερόρρυθμο ισοδυναμεί, από πλευράς συνεπειών, ιδίως όσον αφορά την άμεση και απεριόριστη ευθύνη του έναντι των δανειστών της εταιρίας για τα χρέη της τελευταίας, με αποχώρηση του εταίρου αυτού.

Εκούσια έξοδος εταίρου

Όπως και στην ομόρρυθμη εταιρία, παρόλο που ο νόμος δεν παρέχει ρητά στους εταίρους ετερόρρυθμης εταιρίας δικαίωμα εξόδου, αλλά προβλέπει μόνο την καταγγελία και τη συνακόλουθη λύση της εταιρίας ως τρόπο αποχώρησης του εταίρου, είναι δυνατή η πρόβλεψη στο καταστατικό δικαιώματος εξόδου σε περίπτωση που συντρέχει σπουδαίος λόγος ή που επέλθουν ορισμένα γεγονότα.

Πάντως, σε περίπτωση εξόδου ετερορρύθμου εταίρου, κατά την εκτίμηση του σπουδαίου λόγου ή των περιστατικών που δικαιολογούν την άσκηση του δικαιώματος εξόδου, θα λαμβάνεται κατά κανόνα υπόψη η διαφορετική θέση του ετερορρύθμου εταίρου στην εταιρία σε σχέση με αυτή του ομορρύθμου εταίρου.

Αποκλεισμός εταίρου

1. Αποκλεισμός εταίρου για σπουδαίο λόγο

α. Γενικά

Και για τον αποκλεισμό εταίρου ετερόρρυθμης εταιρίας κατ' εφαρμογή του ΑΚ 771 ισχύει κατά βάση ό,τι και στην ομόρρυθμη εταιρία, απαιτείται δηλαδή: α) ύπαρξη σπουδαίου λόγου, ο οποίος θα δικαιολογούσε τη λύση της εταιρίας με καταγγελία, και ο οποίος πρέπει να αφορά υπαίτια παράβαση υποχρεώσεων του εταίρου που πρόκειται να αποκλειστεί, β) αίτηση όλων των λοιπών εταίρων προς το αρμόδιο δικαστήριο για αποκλεισμό του υπαίτιου εταίρου και γ) τελεσίδικη, διαπλαστικού χαρακτήρα απόφαση, με την οποία γίνεται δεκτή η αίτηση. Από την επίδοση της τελεσίδικης απόφασης στον αποκλειόμενο η εταιρία συνεχίζεται μεταξύ των υπολοίπων με αποτέλεσμα τις συνέπειες που έχει ο αποκλεισμός του μοναδικού ετερορρυθμού εταίρου ή του μοναδικού ομορρυθμού εταίρου ετερόρρυθμης εταιρίας όπως ήδη αναφέραμε παραπάνω.

Εξάλλου, θα πρέπει να θεωρείται δυνατός ο αποκλεισμός εταίρου κατά το στάδιο της εκκαθάρισης.

Επίσης είναι δυνατός, βάσει της ΑΚ 771, τόσο ο αποκλεισμός του μοναδικού ετερορρυθμού εταίρου, με συνέπεια τη μετάπτωση της ετερόρρυθμης εταιρίας σε ομόρρυθμη, όσο και ο αποκλεισμός του μοναδικού ομορρυθμού εταίρου.

β. Φύση του σπουδαίου λόγου

Σε αντίθεση με ό,τι ισχύει στα πλαίσια της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 33 παρ. 3 Ν. 3190/1955 όπου αρκεί η συνδρομή έστω και ανυπαίτιου σπουδαίου λόγου στο πρόσωπο του εταίρου για την εφαρμογή του άρθρου 771 ΑΚ απαιτείται ο σπουδαίος λόγος να συνίσταται σε υπαίτια παράβαση των εταιρικών υποχρεώσεων που πηγάζουν από το νόμο ή το καταστατικό. Στις υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνονται κυρίως η υποχρέωση εισφορών και η υποχρέωση πίστεως από την

οποία απορρέει και η ειδικότερη υποχρέωση παράλειψης πράξεων ανταγωνισμού σε βάρος της εταιρίας. Δεν συνιστά υπαίτια παράβαση εταιρικής υποχρέωσης και συνεπώς λόγο καταγγελίας της εταιρικής σύμβασης και συνακόλουθα λόγο αποκλεισμού η δικαιολογημένη παύση εκπλήρωσης της εταιρικής υποχρέωσης προς καταβολή εισφοράς, η οποία μπορεί να συνίσταται και στην παροχή προσωπικής εργασίας εκ μέρους (και) του ετερορρυθμού εταίρου.

Πάντως, σε περίπτωση αποκλεισμού ετερορρυθμού εταίρου, κατά την εκτίμηση περί του αν συντρέχει υπαίτιος σπουδαίος λόγος που συνίσταται στην παράβαση εταιρικών υποχρεώσεων εκ μέρους του θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η διαφορετική θέση του ετερορρυθμού εταίρου στην εταιρία σε σχέση με αυτή του ομορρυθμού εταίρου. Αυτό ισχύει ιδίως ως προς τον περισσότερο κεφαλαιουχικό και λιγότερο προσωπικό χαρακτήρα της συμμετοχής του ετερορρυθμού εταίρου, την απαγόρευση τέλεσης πράξεων εκπροσώπησης κ.λπ. Έτσι, η διενέργεια πράξεων εκπροσώπησης από τον ετερόρρυθμο εταίρο στο μέτρο που γίνεται χωρίς τη ρητή ή σιωπηρή συναίνεση των λοιπών εταίρων και συνεπάγεται ζημιές ή κινδύνους για την εταιρία, εκτός του ότι επισύρει την κύρωση του άρθρου 28 ΕμπΝ, μπορεί να αποτελεί και σπουδαίο λόγο αποκλεισμού του, δεδομένου ότι συνιστά παράβαση της υποχρέωσης μη ανάμιξης στην εκπροσώπηση της εταιρίας.

Γενικότερα, κατά την κρίση για τη συνδρομή σπουδαίου λόγου θα πρέπει να γίνεται μια συνολική εκτίμηση όλων των συντρέχουσών περιστάσεων και συνθηκών, όπως η συνύπαρξη υπαιτιότητας των λοιπών εταίρων, η πρακτική που ακολουθήθηκε σε ανάλογες περιπτώσεις στο παρελθόν, το ενδεχόμενο σωρευτικό αποτέλεσμα της παράβασης περισσότερων επουσιωδών υποχρεώσεων, η διάρκεια της συμμετοχής του εταίρου στην εταιρία, η συμβολή του στην οικοδόμηση της εταιρικής επιχείρησης, η προηγούμενη συμπεριφορά του στα πλαίσια της εταιρίας, το κατά πόσο το ενδεχομένως προβλεπόμενο στο καταστατικό ποσό που θα του καταβληθεί για την αξία της μερίδας συμμετοχής του είναι εύλογο κ.λπ.

γ. Το ζήτημα της άρνησης σύμπραξης στην άσκηση της αγωγής αποκλεισμού

Σε περίπτωση άρνησης ενός εταίρου να συμπράξει στην άσκηση αγωγής

αποκλεισμού και ενόψει του ότι η αγωγή αποκλεισμού πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 771 ΑΚ, να ασκηθεί από όλους τους λοιπούς εταίρους, τίθεται το ζήτημα των συνεπειών της αδικαιολόγητης άρνησης συμπράξεως.

Σχετικά με το ζήτημα αυτό μια άποψη στη θεωρία υποστηρίζει ότι η αδικαιολόγητη άρνηση σύμπραξης κάποιου από τους λοιπούς εταίρους στην άσκηση της αγωγής αποκλεισμού μπορεί να συνιστά σπουδαίο λόγο αποκλεισμού του αρνούμενου να συμπράξει εταίρου, με συνέπεια να μπορεί να ασκηθεί και κατ' αυτού αγωγή αποκλεισμού από τους λοιπούς - συμπράπτοντες - εταίρους.

2. Αποτελέσματα της αποχώρησης ως προς τον εταίρο

Και ως προς το ζήτημα αυτό ισχύει κατά βάση ό,τι και στην ομόρρυθμη εταιρία.

Αυτό αφορά ειδικότερα την απώλεια της εταιρικής ιδιότητας, την μη ύπαρξη, ως προς τον αποχωρούντα εταίρο, αξίωσης αυτούσιας διανομής της εταιρικής περιουσίας ούτε δικαιώματος αυτούσιας ανάληψης της εισφοράς, αλλά μόνο αξίωσης χρηματικής απαίτησης κατά της εταιρίας ίσης προς την αξία της συμμετοχής του, τα ζητήματα της ευθύνης του αποχωρούντος εταίρου για τις υφιστάμενες υποχρεώσεις της εταιρίας, συμπεριλαμβανομένων και των υποχρεώσεων από διαρκείς συμβάσεις με τρίτους και από αλληλόχρεο λογαριασμό, με τις ακόλουθες διευκρινίσεις:

Η άμεση και προσωπική εξωτερική ευθύνη του αποχωρούντος ετερορρυθμού εταίρου για τα χρέη της εταιρίας που γεννήθηκαν μέχρι τη δημοσίευση της αποχώρησής του από την εταιρία υπάρχει καταρχήν μόνο εάν και στο μέτρο που δεν είχε καταβάλει την εισφορά του ή που συνεπεία της αποχώρησής του, του επιστράφηκε η εισφορά του, και μέχρι το επιστραφέν ποσό της τελευταίας. Η τυχόν, βάσει του καταστατικού, άμεση και προσωπική ευθύνη του μέχρις ορισμένου ποσού πέραν του ποσού της εισφοράς του ή αντί εισφοράς, για τα ίδια ως άνω χρέη, παραμένει και μετά την αποχώρησή του. Το ίδιο ισχύει και για την τυχόν απεριόριστη, κατά το χρόνο της αποχώρησής του, ευθύνη του βάσει του άρθρου 28 ΕμπΝ. Όλες οι ως άνω μορφές ευθύνης υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή.

Στην περίπτωση αποχώρησης ομορρυθμού εταίρου, και εφόσον από τον ειδικό ισολογισμό που καταρτίζεται προκειμένου να προσδιοριστεί η πραγματική εσωτερική αξία της εταιρικής επιχείρησης και κατ' επέκταση η αξία της εταιρικής του συμμετοχής, προκειμένου αυτή να καταβληθεί στον αποκλειόμενο, προκύπτει ότι η εταιρία παρουσιάζει ζημίες και η εταιρική περιουσία δεν επαρκεί για την εξόφληση των χρεών και την απόδοση των εισφορών μετά την (καθ' υπόθεση) λύση της κατά το χρονικό σημείο κατάρτισης του ως άνω ισολογισμού, γίνεται δεκτό ότι ο αποχωρών ομόρρυθμος εταίρος έχει υποχρέωση να καταβάλει συμπληρωματική εισφορά προς κάλυψη του ελλείμματος που αντιστοιχεί στο ποσοστό συμμετοχής του στις ζημίες ανάλογα με το μερίδιο εισφοράς του.

Διευκρινίζεται ότι, ειδικά στην περίπτωση αποχώρησης ετερορρυθμού εταίρου, η ως άνω υποχρέωση συμπληρωματικής εισφοράς δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει το - ορισμένο - ποσό της συμμετοχής του στις ζημίες. Και τούτο διότι η διάταξη του άρθρου 783 ΑΚ δεν μπορεί να τύχει - εν προκειμένω αναλογικής- εφαρμογής ως προς τον ετερόρρυθμο εταίρο, στο μέτρο που οδηγεί σε συμμετοχή του τελευταίου στις ζημίες, η οποία συμμετοχή υπερβαίνει το ύψος της εισφοράς του.

Η δημοσίευση των μεταβολών στα πρόσωπα των εταίρων ετερόρρυθμης εταιρίας και η σημασία της

I. Εισαγωγικά

Οι μεταβολές στα πρόσωπα τόσο των ομορρυθμών όσο και των ετερορρυθμών εταίρων αποτελούν επίσης τροποποιήσεις του καταστατικού, οι οποίες, ως ενδιαφέρουσες (και) τους τρίτους, θα πρέπει επιπλέον να υποβληθούν στις διατυπώσεις δημοσιότητας.

Η υποστηριζόμενη στα πλαίσια του δικαίου της ΕΠΕ άποψη, ότι η μεταβολή στα πρόσωπα των εταίρων δεν αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού, δεν μπορεί να ισχύσει εν προκειμένω. Και τούτο διότι στην ΕΠΕ δεν τίθεται ζήτημα άμεσης ευθύνης των εταίρων της έναντι των δανειστών της, επιπλέον δε το εταιρικό κεφάλαιο (και συνεπώς και οι εισφορές των εταίρων) πρέπει να είναι ολοσχερώς καταβεβλημένο κατά τη σύσταση της ΕΠΕ. Ενόψει αυτού τα πρόσωπα των εταίρων στην ΕΠΕ δεν έχουν καταρχήν σημασία για τους εταιρικούς δανειστές. Αντίθετα, στην ετερόρρυθμη εταιρία η καταβολή των εισφορών, τόσο των ομορρυθμών όσο και των ετερορρυθμών εταίρων, δεν αποτελεί προϋπόθεση για την έγκυρη σύσταση της εταιρίας, ο δε ετερόρρυθμος εταίρος που δεν έχει καταβάλει την εισφορά του, ευθύνεται άμεσα - αν και περιορισμένα- έναντι των εταιρικών δανειστών. Επομένως το πρόσωπό του έχει σημασία για τους εταιρικούς δανειστές, προκειμένου οι τελευταίοι να μπορούν να στραφούν (και) εναντίον του, στο μέτρο που συντρέχει η ως άνω άμεση ευθύνη του. Ισχύουν συνεπώς και στην περίπτωση της μεταβολής στα πρόσωπα των ετερορρυθμών εταίρων τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω σχετικά με την ανάγκη δημοσίευσης των ονομάτων των ετερορρυθμών εταίρων κατά την ίδρυση της εταιρίας παρά το γράμμα του άρθρου 43 ΕμπΝ.

Στο μέτρο που οι μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων αφορούν αποκλειστικά ομορρυθμούς εταίρους της ετερόρρυθμης εταιρίας ή την έξοδο ετερορρυθμών εταίρων, ισχύει κατά βάση, όσον αφορά την ενέργεια και τα αποτελέσματα της δημοσίευσης και την εφαρμογή των αρχών του εμπορικού μητρώου, ό,τι ισχύει και για την ομόρρυθμη εταιρία.

Το Δίκαιο των Προσωπικών Εταιριών – Η. Σουφλερός

II. Περιπτώσιολογία

Τα σχόλια που ακολουθούν περιορίζονται κατά βάση σε εκείνες τις περιπτώσεις μεταβολών στα πρόσωπα των εταίρων που προκύπτουν από τις διαφορές της ετερόρρυθμης εταιρίας έναντι της ομόρρυθμης. Σε αυτές έχουν περιληφθεί και οι περιπτώσεις μετατροπής ομορρύθμου εταίρου σε ετερόρρυθμο και αντίστροφα, διότι οι μεταβολές αυτές παρουσιάζουν ομοιότητες με την είσοδο και την έξοδο εταίρου αντίστοιχα.

Αποχώρηση εταίρου

Η μη έγκαιρη δημοσίευση της αποχώρησης του ετερορρύθμου εταίρου (συνεπεία εξόδου, αποκλεισμού ή μεταβίβασης της εταιρικής του συμμετοχής) έχει ως συνέπεια ότι η εισφορά του εξακολουθεί να είναι υπέγγυα απέναντι στους καλόπιστους εταιρικούς δανειστές και για τα εταιρικά χρέη που δημιουργήθηκαν μετά την αποχώρησή του και μέχρι τη δημοσίευση της τελευταίας.

Επίσης, και στο μέτρο που υπάρχει άμεση ευθύνη του ετερορρύθμου εταίρου έναντι των εταιρικών δανειστών (π.χ. λόγω της ευθύνης του ως ομορρύθμου βάσει του άρθρου 28 ΕμπΝ ή λόγω μη καταβολής ή επιστροφής της εισφοράς του ή λόγω του ότι αυτός ευθύνεται, βάσει του καταστατικού, και για ορισμένο ποσό πέραν του ποσού της εισφοράς του), η αποχώρησή του δεν μπορεί να αντιταχθεί απέναντι στους τρίτους που θεμελιώνουν την πίστη τους στο δημοσιευμένο καταστατικό, παρά μόνο για το χρόνο μετά τη δημοσίευση. Αυτό έχει ως συνέπεια να ευθύνεται απέναντι στους καλόπιστους εταιρικούς δανειστές για τα χρέη που δημιουργήθηκαν μέχρι τη δημοσίευση της αποχώρησής του.

Όσον αφορά μάλιστα το ζήτημα της εφαρμογής της βραχυπρόθεσμης πενταετούς παραγραφής του άρθρου 64 ΕμπΝ (το οποίο αναφέρεται στη λύση της εταιρίας, γίνεται όμως ομόφωνα δεκτό ότι εφαρμόζεται και στην περίπτωση της αποχώρησης εταίρου), η δημοσίευση της σχετικής μεταβολής έχει ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου ότι, για την έναρξη της βραχυπρόθεσμης πενταετούς παραγραφής των απαιτήσεων των εταιρικών δανειστών απαιτείται η δημοσίευση της αποχώρησης του εταίρου. Ενόψει του ότι η ως άνω δημοσίευση αποτελεί νόμιμη προϋπόθεση για την

έναρξη της παραγραφής, γίνεται δεκτό ότι η δημοσίευση της αποχώρησης του εταίρου (συνεπεία μεταβίβασης της εταιρικής του συμμετοχής, εξόδου του ή αποκλεισμού του) εκδηλώνει, για τους σκοπούς της ως άνω διάταξης, (οιονεί) συστατική ενέργεια. Τα παραπάνω ισχύουν και για την αποχώρηση του ετερορρυθμού εταίρου, στο μέτρο που υπάρχει, για οποιοδήποτε λόγο, άμεση ευθύνη του απέναντι στους εταιρικούς δανειστές, με συνέπεια να εφαρμόζεται, και ως προς αυτόν, η διάταξη του άρθρου 64 ΕμπΝ.

Είσοδος εταίρου

Ειδικής αναφοράς χρήζει εν προκειμένω η περίπτωση της δημοσίευσης της εισόδου ενός (νέου) ετερορρυθμού εταίρου.

Η είσοδος αυτή μπορεί να πάρει τη μορφή είτε α) εισόδου ενός εταίρου ως ετερορρυθμού σε υπάρχουσα και λειτουργούσα ομόρρυθμη εταιρία είτε β) εισόδου ενός (νέου) ετερορρυθμού εταίρου (συνεπεία μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής ή βάσει σύμβασης πρόσληψης,) σε υπάρχουσα και λειτουργούσα ετερόρρυθμη εταιρία.

Για την πρώτη περίπτωση γίνεται δεκτό ότι, χωρίς τη δημοσίευση της εισόδου του ετερορρυθμού εταίρου η εταιρία εξακολουθεί να είναι ομόρρυθμη (δεδομένου ότι δεν μπορεί να υπάρξει αδημοσίευτη ετερόρρυθμη εταιρία) με συνέπεια η ενδεχόμενη πραγματική συμμετοχή του, φερομένου ως ετερορρυθμού, νέου εταίρου στις εταιρικές υποθέσεις να συνεπάγεται την ευθύνη του ως ομόρρυθμου. Κριτήριο βεβαίως θα πρέπει να αποτελεί και εδώ, όπως και στην περίπτωση της εξ υπαρχής αδημοσίευτης ετερόρρυθμης εταιρίας, η καλή πίστη των τρίτων, η οποία, πάντως, στην εδώ εξεταζόμενη περίπτωση, στηρίζεται επιπλέον και στο - δημοσιευμένο - αρχικό καταστατικό, από το οποίο προκύπτει η ύπαρξη ομόρρυθμης εταιρίας.

Ζήτημα τίθεται αν τα παραπάνω θα πρέπει να ισχύσουν και στη δεύτερη περίπτωση, δηλ. στην περίπτωση της εισόδου νέου ετερορρυθμού εταίρου σε υπάρχουσα και λειτουργούσα ετερόρρυθμη εταιρία. Και τούτο διότι, σε αντίθεση με την είσοδο για πρώτη φορά ενός ετερορρυθμού εταίρου σε δημοσιευμένη και λειτουργούσα ομόρρυθμη εταιρία, εδώ πρόκειται για είσοδο ετερορρυθμού εταίρου σε δημοσιευμένη και λειτουργούσα ετερόρρυθμη εταιρία η οποία, λόγω ακριβώς της

υπάρχουσας δημοσίευσης, δεν μπορεί άνευ ετέρου να εκληφθεί ως ομόρρυθμη και όλοι οι εταίροι της ως ομόρρυθμοι εταίροι. Με δεδομένο λοιπόν ότι οι τρίτοι δεν μπορούν να στηρίξουν την πίστη τους, όσον αφορά την ιδιότητα του συγκεκριμένου εταίρου, στο δημοσιευμένο καταστατικό (όπως θα συνέβαινε π.χ. στην περίπτωση της αδημοσίευτης μετατροπής ομορρύθμου εταίρου σε ετερόρρυθμο), η καλή πίστη τους θα πρέπει να προκύπτει από άλλα περιστατικά, όπως π.χ. ψευδής δήλωση ότι ο νεοεισελθών εταίρος είναι ομόρρυθμος, ανάμιξη του νεοεισελθόντος ετερορρύθμου εταίρου στην (εξωτερική) διαχείριση κατά παράβαση του άρθρου 27 ΕμπΝ κ.λπ.

Υπέρ της εδώ υποστηριζόμενης άποψης συνηγορεί - ως *argumentum a fortiori*- και το ότι, ακόμα και στην περίπτωση της εξ' υπαρχής αδημοσίευτης ετερόρρυθμης εταιρίας, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά παραπάνω, ο -αδημοσίευτος - ετερόρρυθμος εταίρος δεν ευθύνεται απεριόριστα απέναντι στους μη καλόπιστους τρίτους. Επομένως η θέση του - αδημοσίευτου - ετερορρύθμου εταίρου δημοσιευμένης ετερόρρυθμης εταιρίας δεν μπορεί καταρχήν να είναι επαχθέστερη όσον αφορά την ευθύνη του έναντι των τρίτων.

Πρέπει πάντως να διευκρινιστεί ότι στο μέτρο που, λόγω της καθυστερημένης δημοσίευσης, υπάρχει απεριόριστη και προσωπική ευθύνη του νεοεισερχόμενου ετερορρύθμου εταίρου έναντι των καλόπιστων τρίτων, δηλ. ευθύνη του ως ομορρύθμου, η ευθύνη αυτή υπάρχει, σύμφωνα με τα όσα έγιναν δεκτά παραπάνω, μόνο για τα μετά την - αδημοσίευτη - είσοδο του χρέη της εταιρίας και όχι για τα προγενέστερα αυτής.

Η ειδική βραχυπρόθεσμη πενταετής παραγραφή του άρθρου 64 ΕμπΝ για τα ως άνω χρέη αρχίζει από τη δημοσίευση της εισόδου του ετερορρύθμου εταίρου, οπότε παύει επιπλέον να υπάρχει ευθύνη του για τα μεταγενέστερα της δημοσίευσης εταιρικά χρέη.

Μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής

Η μη δημοσίευση ή η καθυστερημένη δημοσίευση της μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής ετερορρύθμου εταίρου έχει συνέπειες τόσο για τον μεταβιβάζοντα όσο και για τον αποκτώντα. Οι συνέπειες για τον μεταβιβάζοντα είναι

οι ίδιες με αυτές της μη δημοσίευσης της αποχώρησης εταίρου. Οι συνέπειες για τον αποκτώντα είναι κατά βάση οι ίδιες με αυτές της μη δημοσίευσης της εισόδου νέου εταίρου βάσει σύμβασης πρόσληψης. Πάντως, σε περίπτωση που η ως άνω αδημοσίευτη μεταβίβαση μπορεί να αποδειχθεί από τους ενδιαφερόμενους τρίτους με άλλα μέσα και υπήρχε ευθύνη του μεταβιβάζοντος ετερορρυθμού εταίρου για ορισμένο ποσό πέραν της εισφοράς του ή αντί εισφοράς, η αντίστοιχη ευθύνη του αποκτώντος την ως άνω εταιρική συμμετοχή νέου ετερορρυθμού εταίρου θα επεκτείνεται και στα προ της μεταβίβασης χρέη της εταιρίας, σύμφωνα με τα όσα έγιναν δεκτά παρακάτω για την περίπτωση της - δημοσιευθείσας προσηκόντως - μεταβίβασης.

Μετατροπή ομορρυθμού εταίρου σε ετερόρρυθμο

Η μετατροπή ομορρυθμού εταίρου σε ετερόρρυθμο ισοδυναμεί κατά βάση, όσον αφορά τις συνέπειες της μη δημοσίευσης της σχετικής μεταβολής, με την αποχώρηση του ομορρυθμού εταίρου. Επομένως θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μη (έγκαιρη) δημοσίευση της μετατροπής έχει ως συνέπεια ότι ο πρώην ομορρυθμός εταίρος που μετατράπηκε σε ετερόρρυθμο εξακολουθεί να ευθύνεται απεριόριστα έναντι των καλόπιστων τρίτων για τα εταιρικά χρέη που γεννήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της σχετικής τροποποίησης του καταστατικού και της δημοσίευσής της, οπότε αρχίζει και η ειδική βραχυπρόθεσμη παραγραφή του άρθρου 64 ΕμπΝ.

Μετατροπή ετερορρυθμού εταίρου σε ομόρρυθμο

Η μετατροπή ετερορρυθμού εταίρου σε ομόρρυθμο ισοδυναμεί κατά βάση, όσον αφορά τις συνέπειες της μη δημοσίευσης της σχετικής μεταβολής, με την είσοδο νέου ομορρυθμού εταίρου στην εταιρία. Δηλαδή η δημοσίευση της σχετικής μεταβολής έχει κατά βάση δηλωτική σημασία. Αυτό σημαίνει ότι με τη σχετική τροποποίηση του καταστατικού ο ετερόρρυθμος εταίρος καθίσταται ομόρρυθμος, οι δε τρίτοι, παρά την αδημοσίευτη μετατροπή, μπορούν στο εξής να επικαλεστούν τόσο την ευθύνη του ως ομορρυθμού όσο και την εκπροσωπευτική του εξουσία.

6. Λύση, εκκαθάριση, πτώχευση, μετατροπή και συγχώνευση της ετερόρρυθμης εταιρίας

A. Λύση της ετερόρρυθμης εταιρίας

Γενικά ως προς τους λόγους λύσης

Για τη λύση της ετερόρρυθμης εταιρίας ισχύει ότι και στην ομόρρυθμη εταιρία Έτσι, η εταιρία λύεται αν συντρέχει κάποιος από τους προβλεπόμενους λόγους λύσης, δηλ. πάροδος του χρόνου διάρκειας, πραγματοποίηση ή αδυναμία πραγματοποίησης του εταιρικού σκοπού, θάνατος εταίρου, απαγόρευση (θέση υπό δικαστική συμπαράσταση) ή πτώχευση του εταίρου και καταγγελία καθώς και κάποιος από τους άλλους λόγους λύσης που γίνονται δεκτοί σε θεωρία και νομολογία (ομόφωνη απόφαση των εταίρων, συγκέντρωση όλων των εταιρικών συμμετοχών στα χέρια ενός εταίρου). Λύση της εταιρίας επιφέρει, κατά την ορθότερη γνώμη, και η πτώχευσή της.

Η παύση της ύπαρξης τουλάχιστον ενός ομορρυθμού εταίρου ως πρόσθετος λόγος λύσης της ετερόρρυθμης εταιρίας

Ειδικά για την ετερόρρυθμη εταιρία πρόσθετο λόγω λύσης αποτελεί η παύση της ύπαρξης τουλάχιστον ενός ομορρυθμού εταίρου στην εταιρία, λόγω εξόδου, αποκλεισμού ή «ετερορρυθμοποίησης» του ή των υπάρχοντων ομορρυθμών εταίρων. Αν η εταιρία συνεχίσει να λειτουργεί παρά τη μη ύπαρξη έστω και ενός ομορρυθμού εταίρου θα πρόκειται για de facto εταιρία, στην οποία θα εφαρμόζεται το δίκαιο της ομόρρυθμης εταιρίας. Βεβαίως, μια τέτοια κατάσταση αποτελεί σπουδαίο λόγο για την καταγγελία της εταιρίας εκ μέρους οποιουδήποτε εταίρου.

Η δημοσίευση της λύσης της ετερόρρυθμης εταιρίας

Η λύση της ετερόρρυθμης εταιρίας είναι καταρχήν δημοσιευτέο περιστατικό,

χωρίς όμως η δημοσίευση να ανάγεται σε προϋπόθεση για την επέλευση των αποτελεσμάτων της λύσης. Αυτό γίνεται ομόφωνα δεκτό για την περίπτωση πρόωρης λύσης της εταιρίας. Αντίθετα στη περίπτωση που η εταιρία λύνεται λόγω της παρόδου του χρόνου που προβλέπει το νόμιμα δημοσιευμένο καταστατικό, η κρατούσα άποψη δέχεται ότι δεν απαιτείτε ειδική δημοσίευση της λύσης.

Ειδικά για την ετερόρρυθμη εταιρία, η δημοσίευση της λύσης της και η συνακόλουθη δημοσίευση των ονομάτων των εκκαθαριστών έχει σημασία και για έναν επιπλέον λόγο: Δεδομένου ότι και ο ετερόρρυθμος εταίρος μπορεί να διοριστεί εκκαθαριστής, η μη δημοσίευση της λύσης της εταιρίας και του διορισμού ενός εκκαθαριστή ενέχει τον κίνδυνο να ανακύψει ευθύνη του βάσει του άρθρου 28 του ΕμπΝ.

Αυτό μπορεί να συμβεί αν ο εκκαθαριστής – ετερόρρυθμος εταίρος, κατά την άσκηση των εκκαθαριστικών του καθηκόντων και για τους σκοπούς της εκκαθάρισης, προβεί σε συναλλαγές με τρίτους ως εκπρόσωπος της υπό εκκαθάριση εταιρίας και οι τρίτοι, μη γνωρίζοντας ότι η εταιρία έχει λυθεί και βρίσκεται σε εκκαθάριση, τον εκλάβουν ως εκπρόσωπο εταιρίας που εξακολουθεί να βρίσκεται στο παραγωγικό στάδιο.

Τέλος και παρόλο που η δημοσίευση της λύσης της εταιρίας έχει κατά κανόνα δηλωτικό χαρακτήρα (με την έννοια ότι η μη δημοσίευση δεν εμποδίζει την είσοδο της εταιρίας στο στάδιο της εκκαθάρισης), ειδικά όσον αφορά την έναρξη της ειδικής βραχυπρόθεσμης παραγραφής του άρθρου 64 του ΕμπΝ, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η δημοσίευση έχει, κατ' εξαίρεση, (οιονεί) συστατικό χαρακτήρα και αυτό διότι θεωρεί τη δημοσίευση της καταγγελίας της εταιρίας, η οποία μάλιστα, κατά την απόφαση, πρέπει να είναι έγγραφη, ως προϋπόθεση για την επέλευση των αποτελεσμάτων της και στις σχέσεις των εταίρων.

Το ζήτημα της σιωπηρής (αδημοσίευτης) συνέχισης της ετερόρρυθμης εταιρίας ορισμένου χρόνου

Όσον αφορά το ζήτημα της σιωπηρής παράτασης της εταιρίας (χωρίς δηλ. την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας των άρθρων 42 και 46 ΕμπΝ) μετά την

πάροδο του χρόνου διάρκειας κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 769 ΑΚ, ορθότερη θα πρέπει να θεωρηθεί η κρατούσα σε θεωρία και νομολογία άποψη που δέχεται τη δυνατότητα αυτή. Πράγματι η δημοσίευση της παράτασης δεν έχει συστατικό χαρακτήρα.

Πρέπει μάλιστα εδώ να διευκρινιστεί ότι, εφόσον η ετερόρρυθμη εταιρία, που συνεχίζεται και μετά την πάροδο του χρόνου διάρκειάς της, είναι ήδη δημοσιευμένη ως ετερόρρυθμη, δεν θα πρέπει, να εφαρμοστεί ως προς αυτήν το δίκαιο της ομόρρυθμης εταιρίας με βάση τη θεωρία για τη *de facto* εταιρία που ισχύει για την αδημοσίευτη ετερόρρυθμη εταιρία που άρχισε να λειτουργεί και να συνάπτει συναλλαγές με τρίτους.

Και αυτό διότι, στην εδώ συζητούμενη περίπτωση δεν πρόκειται κατ' ουσίαν για μεταβολή, αλλά για συνέχιση μιας προϋπάρχουσας κατάστασης, όπως αυτή αποτυπώνεται στο ήδη δημοσιευμένο καταστατικό, στο οποίο περιέχονται και όλα τα στοιχεία που αφορούν ειδικότερα τον ή τους ετερόρρυθμους εταίρους. Η μόνη αδημοσίευτη – «τροποποίηση» του καταστατικού αφορά αποκλειστικά την μετατροπή της – κατά τα λοιπά παραμένουσας αμετάβλητης – εταιρίας από ορισμένου σε αορίστου χρόνου. Επομένως, στο μέτρο που οι τρίτοι θα επικαλούνταν, όσον αφορά τη διάρκεια, το δημοσιευμένο καταστατικό, από το οποίο προκύπτει σαφώς ο χαρακτήρας της εταιρίας ως ετερόρρυθμης. Με την έννοια αυτή τυχόν επλεκτική επίκληση εκ μέρους των τρίτων μιας μόνο ρήτρας του δημοσιευμένου καταστατικού (δηλ. αυτής που αφορά τη διάρκεια) θα ήταν προδήλως κακόπιστη.

Β. Εκκαθάριση της ετερόρρυθμης εταιρίας

Γενικά

Για την εκκαθάριση της ετερόρρυθμης εταιρίας ισχύει κατά βάση ότι και για την εκκαθάριση της ομόρρυθμης. Ως εκ τούτου οι παρατηρήσεις που ακολουθούν περιορίζονται κυρίως σε ζητήματα που έχουν σχέση με τη φύση της εταιρίας ως ετερόρρυθμης.

Ο ετερόρρυθμος εταίρος ως εκκαθαριστής και τα άρθρα 27-28 ΕμπΝ

Διευκρινίζεται καταρχάς ότι η απαγόρευση του άρθρου 27 ΕμπΝ (απαγόρευση διενέργειας πράξεων εκπροσώπησης από τον ετερόρρυθμο εταίρο) δεν καλύπτει και την περίπτωση που ο ετερόρρυθμος εταίρος ορίζεται εκκαθαριστής της εταιρίας μετά τη λύση της. Επομένως και ο ετερόρρυθμος εταίρος, αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, μπορεί να ενεργήσει την εκκαθάριση της εταιρίας από κοινού με τους άλλους εταίρους ή μπορεί και να διοριστεί εκκαθαριστής και να ασκήσει τις σχετικές εξουσίες όπως και κάθε άλλος διαχειριστής εταίρος ή τρίτος, σύμφωνα με το άρθρο 778ΑΚ.

Ανεξάρτητα όμως από τη συμμετοχή του ετερορρυθμού εταίρου, ως εκκαθαριστή, στην εκκαθάριση της εταιρίας, η περιορισμένη ευθύνη του βάσει του άρθρου 26 του ΕμπΝ παραμένει και στο στάδιο της εκκαθάρισης για τα τυχόν νέα εταιρικά χρέη που θα δημιουργηθούν στο στάδιο αυτό και που μπορεί να προκύψουν από συναλλαγές της υπό εκκαθάριση εταιρίας με τρίτους εφόσον εξυπηρετούν το σκοπό της εκκαθάρισης. Στα πλαίσια αυτά μπορεί και ο ετερόρρυθμος εταίρος να συνάψει, ως εκκαθαριστής, τέτοιες συναλλαγές με τρίτους χωρίς κάτι τέτοιο να στοιχειοθετεί καταρχήν ευθύνη του κατ' άρθρο 28 ΕμπΝ.

Προϋπόθεση για τον αποκλεισμό μιας τέτοιας ευθύνης έναντι των (καλόπιστων) δανειστών της εταιρίας είναι βεβαίως η γνώση των τρίτων ότι η εταιρία έχει εισέλθει στο στάδιο της εκκαθάρισης και ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος ενεργεί ως εκκαθαριστής. Για το λόγο αυτό έχει σημασία η δημοσίευση της λύσης της εταιρίας και του ορισμού του ετερορρυθμού εταίρου ως εκκαθαριστή.

Έκταση της εφαρμογής της ΑΚ 783 στον ετερόρρυθμο εταίρο

Η έκταση της συμμετοχής του ετερορρυθμού εταίρου στις ζημιές προσδιορίζεται καταρχήν από το ορισμένο ποσό της εισφοράς του. Επομένως, οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 783 ΑΚ, σύμφωνα με τις οποίες, αν τα εταιρικά πράγματα δεν αρκούν για την εξόφληση των χρεών και την απόδοση των εισφορών, ενέχονται για ότι λείπει οι εταίροι κατά το λόγο της συμμετοχής τους στις

ζημίες (ΑΚ 783 § 1) και αν δεν είναι δυνατόν να εισπραχθεί από έναν εταίρο το έλλειμμα που του αναλογεί, ενέχονται γι' αυτό κατά την ίδια αναλογία οι λοιποί εταίροι, δεν ισχύουν ως προς τον ετερορρυθμο εταίρο. στο μέτρο που η εφαρμογή τους συνεπάγεται συμμετοχή του ετερορρυθμου εταίρου στις ζημίες, η οποία υπερβαίνει το - ορισμένο - ποσό της εισφοράς του.

Εξάλλου, από μόνο το γεγονός ότι έχει τυχόν συμφωνηθεί εξωτερική ευθύνη του ετερορρυθμου εταίρου μεγαλύτερη του ποσού της εισφοράς του δεν μπορεί να συναχθεί χωρίς άλλο (αλλά μόνο κατά τις περιστάσεις) και αντίστοιχη συμμετοχή του στις ζημίες.

Πρέπει πάντως να γίνει δεκτός ένας συμβατικός καθορισμός της συμμετοχής του ετερορρυθμου εταίρου στις ζημίες μέχρις ενός ορισμένου ποσού πέραν του ποσού της εισφοράς του και μέχρι το όριο της εξωτερικής ευθύνης του.

Αντίθετα, δεν πρέπει να θεωρείται επιτρεπτή ρήτρα του καταστατικού, η οποία οδηγεί, άμεσα ή έμμεσα, σε απεριόριστη συμμετοχή του ετερορρυθμου εταίρου στις ζημίες.

Γ. Πτώχευση της ετερορρυθμης εταιρίας

Γενικά

Και ως προς την πτώχευση της ετερορρυθμης εταιρίας ισχύει κατά βάση ό,τι και για την ομόρρυθμη εταιρία.

Ως εκ τούτου οι παρατηρήσεις που ακολουθούν περιορίζονται κυρίως στις ιδιαιτερότητες που προκύπτουν από την ύπαρξη, στην ετερορρυθμη εταιρία, τόσο ομορρυθμων, όσο και ετερορρυθμων εταίρων.

Μη αυτοδίκαιη συμπτώχευση του ετερορρυθμου εταίρου

Επισημαίνεται ότι η πτώχευση της ετερορρυθμης εταιρίας επιφέρει την αυτοδίκαιη συμπτώχευση μόνο των ομορρυθμων εταίρων. Συνεπώς, ο ετερορρυθμος

εταίρος δεν συμπτωχεύει με την ετερόρρυθμη εταιρία, αφού μόνη η συμμετοχή του σε αυτή δεν του προσδίδει την (παράγωγη) εμπορική ιδιότητα, όπως συμβαίνει με τον ομόρρυθμο εταίρο. Μάλιστα, ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν συμπτωχεύει ακόμα και αν ευθύνεται ως ομόρρυθμος βάσει του άρθρου 28 ΕμπΝ αφού, κατά την ορθότερη άποψη, ο βάσει της ως άνω διάταξης ευθυνόμενος εταίρος δεν καθίσταται έμπορος.

Αυτό σημαίνει περαιτέρω ότι, αν ο ετερόρρυθμος εταίρος ετερόρρυθμης εταιρίας που έχει πτωχεύσει είναι από άλλη αιτία έμπορος και παύσει τις πληρωμές του, θα πρέπει να κηρυχθεί σε (χωριστή) πτώχευση, σε αντίθεση με τον ομόρρυθμο εταίρο, ο οποίος, εφόσον έχει συμπτωχεύσει με την εταιρία, δεν θα κηρυχθεί σε δεύτερη πτώχευση αφού θα βρίσκεται ήδη σε κατάσταση πτώχευσης.

Προϋποθέσεις συμπτώχευσης του πρώην ομορρύθμου εταίρου που έχει μετατραπεί σε ετερόρρυθμο

Κατ' αναλογία προς τα ισχύοντα στην περίπτωση της συμπτώχευσης του αποχωρήσαντος ή αποκλεισθέντος ομορρύθμου εταίρου, ο οποίος, κατά την κρατούσα στη νομολογία άποψη, συμπτωχεύει εάν μετά την αποχώρησή του η εταιρία κηρυχθεί σε πτώχευση και ορισθεί ημέρα παύσης των πληρωμών της εταιρίας προγενέστερη της αποχώρησής του, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο πρώην ομόρρυθμος εταίρος, ο οποίος έχει μετατραπεί σε ετερόρρυθμο, συμπτωχεύει, αν μετά τη μετατροπή του σε ομόρρυθμο η εταιρία κηρυχθεί σε πτώχευση και οριστεί ημέρα παύσης των πληρωμών της εταιρίας προγενέστερη της μετατροπής του σε ετερόρρυθμο. Ως ημέρα μετατροπής του πρώην ομορρύθμου εταίρου σε ετερόρρυθμο θα πρέπει να θεωρηθεί η ημέρα δημοσίευσης της σχετικής μεταβολής κατ' άρθρο 42 ΕμπΝ, από την οποία αρχίζει και η ειδική πενταετής παραγραφή του άρθρου 64 ΕμπΝ.

Δ. Μετατροπή της ετερόρρυθμης εταιρίας

Εισαγωγική παρατήρηση

Για τη μετατροπή ετερόρρυθμης εταιρίας ισχύει κατά βάση ό,τι και για την ομόρρυθμη εταιρία.

Ως εκ τούτου, οι παρατηρήσεις που ακολουθούν περιορίζονται κυρίως σε ζητήματα που έχουν σχέση με τη φύση της εταιρίας ως ετερόρρυθμης.

«Μετατροπή» ετερόρρυθμης εταιρίας σε ομόρρυθμη και αντίστροφο

A. Γενικά

Η νομολογία δέχεται τη δυνατότητα (γνήσιας) μετατροπής τόσο της ετερόρρυθμης εταιρίας σε ομόρρυθμη όσο και της ομόρρυθμης σε ετερόρρυθμη.

Άλλη άποψη στη θεωρία θεωρεί ότι η μετάβαση από την εταιρική μορφή της ομόρρυθμης εταιρίας σε ετερόρρυθμη (και αντίστροφα) δεν συνιστά κατά κυριολεξία μετατροπή αλλά μετάβαση από μια εταιρική μορφή σε απλή παραλλαγή της, η μετάβαση δε αυτή μπορεί να είναι και αυτόματη, αν επέλθουν ορισμένα γεγονότα.

Έτσι, αυτόματη «μετατροπή» της ετερόρρυθμης εταιρίας σε ομόρρυθμη θα συνεπάγεται Π.χ. η αποχώρηση (έξοδος ή αποκλεισμός) του μοναδικού ετερορρυθμού εταίρου, η (καταστατικά επιτρεπόμενη) μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής του μοναδικού ετερορρυθμού εταίρου σε άλλον, ομόρρυθμο εταίρο καθώς και ο θάνατος του μοναδικού ετερορρυθμού εταίρου εφόσον η εταιρία συνεχίζεται με τους λοιπούς εταίρους με βάση συμφωνία.

Εξάλλου, σύμφωνα με μια άποψη στη θεωρία, η σύσταση εμπορικής προσωπικής εταιρίας με περιορισμένη ευθύνη όλων των εταίρων αποτελεί απαγορευμένη δικαιοπραξία που καθιστά την εταιρία άκυρη ως ετερόρρυθμη και, εφόσον όλοι οι εταίροι έχουν εμπορική ικανότητα, έχει ως συνέπεια να θεωρηθεί η ως άνω εταιρία κατά (αυτόματη) μετατροπή ως ομόρρυθμη.

Επίσης αυτόματη «μετατροπή» ομόρρυθμης εταιρίας σε ετερόρρυθμη θα συνεπάγεται η είσοδος στην ομόρρυθμη εταιρία του ανηλίκου κληρονόμου ομορρυθμού εταίρου, εάν ήθελε γίνει δεκτή η άποψη ότι ο ανήλικος κληρονόμος υπεισέρχεται στην ομόρρυθμη εταιρία ως ετερόρρυθμος.

Βεβαίως, η «μετατροπή» ομόρρυθμης εταιρίας σε ετερόρρυθμη (και αντίστροφα) μπορεί να γίνει και με απόφαση των εταίρων και σχετική τροποποίηση του καταστατικού που θα περιλαμβάνει και τον τρόπο «μετατροπής», δηλ. την

(ετερορρυθμοποίηση ενός ή περισσότερων ομορρυθμών εταίρων, την είσοδο ενός ή περισσότερων εταίρων ως ετερορρυθμών ή την «ομορρυθμοποίηση» ή την έξοδο όλων των ετερορρυθμών εταίρων.

Σε περίπτωση που το καταστατικό προβλέπει λήψη αποφάσεων με πλειοψηφία πρέπει να γίνει δεκτό ότι για την «ετερορρυθμοποίηση» ομορρυθμών εταίρων απαιτείται συναίνεση όλων των εταίρων ενόψει του ότι η επερχόμενη μεταβολή συνεπάγεται για μεν τους ομορρυθμούς εταίρους μεγαλύτερη επιβάρυνση, για δε τους ετερορρυθμούς μείωση της θέσης τους στην εταιρία έναντι των λοιπών, ενώ για την ομορρυθμοποίηση ετερορρυθμού εταίρου απαιτείται συναίνεση του τελευταίου ενόψει της επαύξησης των υποχρεώσεων και της ευθύνης του.

Τέλος επισημαίνεται ότι το γεγονός (η μεταβολή) που συνεπάγεται τη μετατροπή (ή «μετάβαση» ή «μετάπτωση») σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, θα πρέπει να υποβληθεί στις διατυπώσεις δημοσιότητας των άρθρων 42 επ. ΕμπΝ, διαφορετικά επέρχονται οι συνέπειες της μη δημοσίευσης των συγκεκριμένων μεταβολών.

B. Ειδικότερα ζητήματα

α. Η εφαρμογή του άρθρου 28 ΕμπΝ δεν συνεπάγεται «μετατροπή» της ετερορρυθμής εταιρίας σε ομόρρυθμη

Διευκρινίζεται καταρχάς ότι η εξομοίωση της ευθύνης των ετερορρυθμών εταίρων με αυτή των ομορρυθμών κατ' εφαρμογή του άρθρου 28 ΕμπΝ, λόγω παράβασης του άρθρου 25 ΕμπΝ (μη επιτρεπτό της αναγραφής του ονόματος του ετερορρυθμού εταίρου στην εταιρική επωνυμία), ή/και του άρθρου 27 ΕμπΝ (απαγόρευση ανάμιξης του ετερορρυθμού εταίρου στην εκπροσώπηση της εταιρίας), δεν συνεπάγεται τη μετατροπή τους σε ομόρρυθμους, ούτε τη «μετατροπή» της ετερορρυθμής εταιρίας σε ομόρρυθμη δεδομένου ότι τα ως άνω περιστατικά, από μόνα τους, δεν συνιστούν εκδήλωση σχετικής βούλησης των εταίρων. Έχει υποστηριχθεί πάντως και η άποψη ότι η συμφωνία για συμμετοχή των ετερορρυθμών εταίρων στην εξωτερική διαχείριση (εκπροσώπηση) της εταιρίας ή η ανοχή από τους λοιπούς εταίρους της συνεχούς ανάμιξης του ή των ετερορρυθμών εταίρων σε πράξεις εκπροσώπησης, στα πλαίσια των οποίων αυτοί εμφανίζονται στους τρίτους

ως ομόρρυθμοι, μπορεί να αποτελεί σιωπηρή δήλωση βουλήσεως περί μετατροπής της ετερόρρυθμης εταιρίας σε de facto ομόρρυθμη εταιρία. Μια τέτοια παραδοχή παρουσιάζει όμως τη δυσχέρεια της οριοθέτησης έναντι της ανάμιξης του ετερορρυθμού εταίρου στην εκπροσώπηση της εταιρίας κατά παράβαση του άρθρου 27 ΕμπΝ, οπότε επέρχεται μεν η κύρωση του άρθρου 28 ΕμπΝ χωρίς όμως ο ετερόρρυθμος εταίρος να μεταβάλλεται σε ομόρρυθμο, ούτε να γίνεται έμπορος.

β. «Ομορρυθμοποίηση» ετερορρυθμών εταίρων και ευθύνη για τα προ της ομορρυθμοποίησης εταιρικά χρέη

Η «ομορρυθμοποίηση» ετερορρυθμού εταίρου συνεπεία μεταβίβασης σε αυτόν της εταιρικής συμμετοχής ομορρυθμού εταίρου ισοδυναμεί, από πλευράς συνεπειών, με την είσοδο νέου ομορρυθμού εταίρου συνεπεία μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής. Συνεπώς, ως προς το ζήτημα της ευθύνης του για τα προ της ως άνω ομορρυθμοποίησης χρέη της εταιρίας ισχύει ό,τι και για την περίπτωση της εισόδου, με τον ως άνω τρόπο, δηλ. αυτός ευθύνεται και για τα εν λόγω χρέη.

Αντίθετα, η «ομορρυθμοποίηση» ετερορρυθμού εταίρου βάσει ομόφωνης συμφωνίας όλων των εταίρων ισοδυναμεί, από πλευράς συνεπειών, με την είσοδο νέου ομορρυθμού εταίρου στην εταιρία βάσει σύμβασης πρόσληψης. Συνεπώς ισχύουν, όσον αφορά το ζήτημα της ευθύνης του, βάσει του άρθρου 22 ΕμπΝ, για τα προ της ως άνω ομορρυθμοποίησης χρέη της εταιρίας, τα όσα λέχθηκαν παραπάνω για την είσοδο νέου ομορρυθμού εταίρου στην εταιρία. Δηλαδή αυτός δεν ευθύνεται, βάσει του άρθρου 22 ΕμπΝ, για τα προ της ομορρυθμοποίησης του με τον ως άνω τρόπο, χρέη της εταιρίας, εκτός αν συμφωνηθεί το αντίθετο.

γ. Η μετατροπή ομορρυθμού εταίρου σε ετερόρρυθμο ως περίπτωση «αποχώρησης» ομορρυθμού εταίρου

Η μετατροπή αυτή ισοδυναμεί, από πλευράς συνεπειών, ιδίως όσον αφορά την άμεση και απεριόριστη ευθύνη του έναντι των δανειστών της εταιρίας για τα εταιρικά χρέη, με αποχώρηση του εταίρου αυτού.

Μετατροπή (ομόρρυθμης ή) ετερόρρυθμης εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης και αντίστροφα

Για το ζήτημα της μετατροπής (ομόρρυθμης ή) ετερόρρυθμης εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης βάσει του άρθρου 53 Ν.3190/1955 και αντίστροφα επισημαίνεται ότι, εκτός από την τήρηση των διατυπώσεων που απαιτεί η ως άνω διάταξη για τη μετατροπή σε ΕΠΕ, θα πρέπει επιπλέον, παρά τη σιωπή του νόμου, να τηρηθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας των άρθρων 42 επ. ΕμπΝ (διαγραφή από τα βιβλία του οικείου Πρωτοδικείου.)

Μετατροπή (ομόρρυθμης ή) ετερόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία και αντίστροφα

Για το ζήτημα της μετατροπής (ομόρρυθμης ή) ετερόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία βάσει του άρθρου 67 παρ. 2 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 Ν. 2339/1995 και αντίστροφα, η ως άνω διάταξη προβλέπει ρητά την τήρηση και των διατυπώσεων δημοσιότητας των άρθρων 42 επ. ΕμπΝ.

Μετατροπή (ομόρρυθμης ή) ετερόρρυθμης εταιρίας σε συνεταιρισμό.

Η μετατροπή (ομόρρυθμης ή) ετερόρρυθμης εταιρίας σε αστικό συνεταιρισμό προβλέπεται και ρυθμίζεται στο άρθρο 16 Ν. 1667/1986. Για τη μετατροπή απαιτείται ομόφωνη απόφαση των εταίρων (άρθρο 16 παρ. 3 Ν. 1667/1986). Η απόφαση πρέπει να περιβληθεί τον τύπο που απαιτείται για τη σύσταση του συνεταιρισμού και να περιέχει τα απαραίτητα κατά το άρθρο 1 παρ 4 του ως άνω νόμου στοιχεία του καταστατικού. Από τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 3 του Ν.1667/1986 προκύπτει ότι η μετατροπή σε ή σε συνεταιρισμό προϋποθέτει ύπαρξη τουλάχιστον 15 εταίρων και, εφόσον πρόκειται για καταναλωτικό συνεταιρισμό, τουλάχιστον 100 εταίρων. Η μετατροπή συντελείται από την καταχώριση της απόφασης στο μητρώο συνεταιρισμών οπότε ο συνεταιρισμός υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της εταιρίας που μετατράπηκε και συνεχίζει τις εκκρεμείς δίκες χωρίς διακοπή τους (άρθρο 16 παρ. 4 και 5 Ν. 1667/1986). Εξάλλου, σύμφωνα με τα όσα έγιναν δεκτά παραπάνω (αριθμ. 404) για τη μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης

εταιρίας σε ΕΠΕ, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι και στην περίπτωση μετατροπής σε συνεταιρισμό απαιτείται, εκτός από την τήρηση των διατυπώσεων του άρθρου 16 Ν 1667/1986, και η τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας των άρθρων 42 επ. ΕμπΝ.

Στη θεωρία γίνεται γενικότερα δεκτή, βάσει της αρχής της ελευθερίας των συμβάσεων, η μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε συνεταιρισμό περιορισμένης ή απεριόριστης ευθύνης.

Ε. Συγχώνευση της ετερόρρυθμης εταιρίας

Για το ζήτημα της συγχώνευσης ετερόρρυθμης εταιρίας με άλλη προσωπική εμπορική εταιρία (ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη) ή με εταιρία άλλου εταιρικού τύπου, ισχύει κατά βάση ό,τι και για την ομόρρυθμη εταιρία.

Συγχώνευση είναι η δια συμβάσεως υπαγωγή των προσωπικών ενώσεων και των περιουσιών δύο ή περισσότερων εταιριών σε ενιαία εταιρία, η οποία είτε προϋπάρχει (συγχώνευση με απορρόφηση) είτε δημιουργείται για την περίπτωση (συγχώνευση με δημιουργία νέας εταιρίας). Στο ελληνικό δίκαιο, εξάλλου, είναι γνωστή και η συγχώνευση που πραγματοποιείται με την καταβολή χρηματικού αποκλειστικώς ανταλλάγματος έναντι των εταιρικών δικαιωμάτων των εταίρων μιας από τις συμβαλλόμενες εταιρίες (συγχώνευση με εξαγορά).

Στη κυριολεκτική μορφή της, η συγχώνευση πραγματοποιείται αυτομάτως (με μια πράξη και, μάλιστα, του εταιρικού δικαίου)· δηλαδή, χωρίς προηγούμενη εκκαθάριση των συμβαλλόμενων σ' αυτήν εταιριών και χωρίς αυτοτελής πράξεις μεταβίβασης των κατ' ιδίαν περιουσιακών τους στοιχείων στην ενιαία εταιρία (για την κυριολεκτική και την καταχρηστική συγχώνευση).

Συνέπειες της κυριολεκτικής συγχώνευσης είναι : α) η κατάλυση της νομικής προσωπικότητας των εταιριών που συγχωνεύθηκαν, β) η υπεισέλευση της ενιαίας εταιρίας στις έννομες σχέσεις των εταιριών που συγχωνεύθηκαν, ως συνόλου, γ) η απόκτηση εταιρικής ιδιότητας στην ενιαία εταιρία εκ μέρους των προσώπων, τα οποία υπήρξαν εταίροι στις συγχωνευθείσες εταιρίες και τέλος, δ) η συνέχιση από την ενιαία εταιρία των εκκρεμών δικών και της αναγκαστικής εκτέλεσης, που άρχισαν υπέρ ή σε βάρος των εταιριών που συγχωνεύτηκαν.

Στο χώρο του εμπορικού δικαίου, η συγχώνευση προβλέπεται ρητώς ανάμεσα σε ανώνυμες εταιρίες, κοινές ή τραπεζικές και σε εταιρίες περιορισμένης ευθύνης· προϊόν της συγχώνευσης είναι δε στις περιπτώσεις αυτές κοινή ή τραπεζική και εταιρία περιορισμένης ευθύνης, αντιστοίχως.

Εμπορικό Δίκαιο Εταιριών Ι, Προσωπικές Εταιρίες – Βασίλης Αντωνόπουλος
Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου – Γρηγόρης Μένης, Ιωάννης Φεργάδης, Παναγιώτης Πλέσσας και Αναστασία Μπαμπή

Υπο το πρίσμα αυτό, λοιπόν, δεν μπορεί να θεωρηθεί κατ' αρχήν επιτρεπτή η κατά κυριολεξία συγχώνευση ανάμεσα σε ομόρρυθμές ή ετερόρρυθμες εταιρίες με

«προϊόν» της συγχώνευσης ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία ούτε η συγχώνευση ανάμεσα σε προσωπική και κεφαλαιουχική εταιρία και με «προϊόν» της συγχώνευσης προσωπική εταιρία.

Ωστόσο δεν μπορεί να αποκλεισθεί συγχώνευση προσωπικής εταιρίας με ανώνυμη ή εταιρία περιορισμένης ευθύνης, αν η συγχώνευση συνδυαστεί με μετατροπή της προσωπικής εταιρίας σε ανώνυμη ή εταιρία περιορισμένης ευθύνης, αντιστοίχως.

Προσωπικά Συμπεράσματα

Ετερόρρυθμη εταιρία είναι η εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα και δική της επωνυμία, στην οποία ένας ή περισσότεροι εταίροι ευθύνονται προσωπικά, απεριόριστα και εις ολόκληρο, είναι δηλαδή ομόρρυθμοι ενώ ένας ή περισσότεροι ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους σ' αυτήν, είναι δηλαδή ετερόρρυθμοι.

Ο ομόρρυθμος εταίρος ευθύνεται προσωπικά, απεριόριστα και αλληλεγγύως. Οι εταίροι ευθύνονται προσωπικά και απεριόριστα για τις υποχρεώσεις της εταιρίας, οι ίδιοι δηλαδή και μάλιστα με ολόκληρη την περιουσία τους και όχι μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους.

Ευθύνονται επίσης αλληλεγγύως δηλαδή εις ολόκληρο. Αυτό σημαίνει ότι κάθε εταίρος ευθύνεται για όλο το χρέος της εταιρίας.

Όσον αφορά τον ετερόρρυθμο εταίρο δεν έχει την εμπορική ιδιότητα όπως ο ομόρρυθμος και στερείται πολλά πλεονεκτήματα, όπως την ανάμιξη στη διαχείριση αλλά και τη συμμετοχή στα πολλά κέρδη. Από την άλλη πλευρά όμως δεν διακινδυνεύει να χάσει όλο του την περιουσία. Συνήθως είναι απλώς χρηματοδότης άλλων που επιθυμούν πράγματι να ασκήσουν εμπορία αλλά δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα χρηματικά κεφάλαια για την συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Από άποψη ευθύνης δηλαδή, ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται απέναντι στους τρίτους για τις υποχρεώσεις της εταιρίας, μόνο μέχρι του ποσού που κατέθεσε ή όφειλε να καταθέσει στην εταιρία. Και αν ακόμη χαθεί ή κατασπαταληθεί η εισφορά του από κακή διαχείριση, ο ίδιος δεν έχει καμία ευθύνη εφόσον αποδειχθεί ότι πράγματι την κατέθεσε.

Ο ετερόρρυθμος δεν μπορεί ακόμη να κάνει καμία πράξη διαχείρισης ή να εργασθεί σε υπόθεση της εταιρίας ούτε κατ' επιτροπή. Δηλαδή δε μπορεί να εκπροσωπήσει την εταιρία ούτε μετά από εντολή ή πληρεξουσιότητα.

Η ετερόρρυθμη εταιρία δίνει τη δυνατότητα σε πρόσωπα που ασκούν ένα επάγγελμα το οποίο δεν επιτρέπει την απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας (λόγω απαγόρευσης π.χ. δημόσιος υπάλληλος, ή λόγω ασυμβίβαστου π.χ. κληρικών, δικηγόρων κ.α.) να συμμετάσχουν σε μια εταιρία ως ετερόρρυθμοι εταίροι.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Άρθρα ΕμπΝ

ΠΕΡΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Περι διαφόρων εταιριών και των κανόνων αυτών

<i>Είδη εμπορικών εταιριών</i>	Άρθρο 19 Ο νόμος γνωρίζει τρία είδη εμπορικών εταιριών: την ομόρρυθμον, την ετερόρρυθμον και την ανώνυμον.
<i>Έννοια ομόρρυθμης εταιρίας</i>	Άρθρο 20 Ομόρρυθμος είναι η συσταينوμένη μεταξύ δύο ή και πολλών, σκοπόν έχοντων να συνεμπορευούνται υπό επωνυμίαν εταιρικήν.
<i>Εταιρική επωνυμία</i>	Άρθρο 21 Μόνο τα ονόματα των συνεταίρων ημπορούν να συστήσωσι την εταιρικήν επωνυμίαν.
<i>Ευθίνη ομόρρυθμων εταίρων</i>	Άρθρο 22 Οι ομόρρυθμοι συνεταίροι, οι αναφερόμενοι εις το καταστατικόν της εταιρίας εγγραφον, υπόκεινται αλληλεγγύως εις όλας τας υποχρεώσεις της εταιρίας, αν και υπογεγραμμένας παρ' ενός μόνου των συνεταίρων, υπό την εταιρικήν όμως επωνυμίαν.
<i>Έννοια ετερόρρυθμης εταιρίας</i>	Άρθρο 23 Ετερόρρυθμη εταιρία είναι η συσταينوμένη μεταξύ ενός ή πολλών συνεταίρων, αλληλεγγύως υπευθύνων και ενός ή πολλών συνεταίρων απλώς χρηματοδοτών, οι οποίοι ονομάζονται ετερόρρυθμοι ή καθ' ετερορρυθμίαν συνεταίροι. Η εταιρία αυτή διευθύνεται υπό εταιρικήν επωνυμίαν, φέρουσα κατ' ανάγκην το όνομα ενός ή και πολλών αλληλεγγύως υπευθύνων συνεταίρων.

Άρθρο 24

*Υπαρξη
πολλών
συνεταίρων*

Όταν υπάρχουν πολλοί συνεταίροι αλληλέγγυοι και ονομαστί αναφερόμενοι εις το καταστατικόν της εταιρίας έγγραφον, είτε όλοι ομού διευθύνουν την εταιρίαν, είτε εις ή τινές εξ αυτών δι'όλους, η εταιρία είναι συγχρόνως ομόρρυθμος ως προς αυτούς και ετερόρρυθμος ως προς τους χρηματοδότας.

Άρθρο 25

*Εταιρική
επωνυμία*

Το όνομα ετερορρύθμου τινός συνεταίρου δεν δύναται να εισέλθη εις την εταιρικήν επωνυμίαν.

Άρθρο 26

*Ευθύνη
ετερορρύθμου
εταίρου*

Ο ετερόρρυθμος συνεταίρος δεν υπόκειται εις ζημίας, ειμή καθ'όσον αυτά δεν υπερβαίνουν το ποσό των χρημάτων τα οποία κατέθεσεν ή όφειλε να καταθέση εις την εταιρίαν.

Άρθρο 27

*Απαγόρευση
διαχείρισης
από τον
ετερόρρυθμο
εταίρο*

Ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν ημπορεί να κάμη καμμίαν πράξιν διαχείρισεως, ή να εργασθή εις υποθέσεις της εταιρίας, ουδέ κατ'επιτροπήν.

Άρθρο 28

*Παράβαση
απαγόρευσης
από
ετερόρρυθμο
εταίρο*

Ο ετερόρρυθμος συνεταίρος, ο παραβαίνων την εις το ανωτέρω άρθρον διαλαμβανομένην απαγόρευσιν, υπόκειται αλληλεγγύως με τους ομορρύθμους συνεταίρους εις όλα τα χρέη και εις όλας τας υποχρεώσεις της εταιρίας.

Άρθρο 38

*Διαίρεση
κεφαλαίου σε
μερίδια*

Το κεφάλαιον των ετερορρύθμων εταίρων δύναται ωσαύτως να διαιρεθή εις μερίδια, φυλαττομένων πάντοτε ακριβώς όλων των άλλων κανόνων των περί του είδους τούτου των εταιριών.

Άρθρο 39

*Έγγραφος
τύπος
σύστασης
εταιριών*

Αι ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμοι εταιρίες πρέπει να αποδεικνύονται δι'εγγράφων ,δημοσίων ή ιδιογράφων, φυλαττομένων εις την τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν των διατάξεων του άρθρου 1325 του πολιτικού νόμου.

Άρθρο 41

*Αποδεικτική
ισχύς
καταστατικών
εγγράφων*

Καμμία διά μαρτύρων απόδειξις δεν ημπορεί να είναι δεκτή κατά του περιεχομένου των καταστατικών της εταιρίας εγγράφων ή υπέρ άλλων όρων παρά τους εις τα έγγραφα ταύτα διαλαμβανομένους, ούτε περί των προβαλλομένων λόγων, ως λεχθέντων δήθεν πριν γενή, εν ω εγίνετο, ή αφού έγινε το έγγραφον, αν και η ποσότης, περί ης πρόκειται ο λόγος, είναι κατωτέρα των εκατόν πενήκοντα φράγκων.

Άρθρο 42

*Δημοσιοποίηση
καταστατικών
εγγράφων*

Η περίληψις των καταστατικών εγγράφων των ομορρύθμων και ετερορρύθμων εταιριών πρέπει να παραδίδεται, εντός δεκαπέντε ημερών από της χρονολογίας του εγγράφου, εις το γραφείον του εμποροδικείου του νομού, όπου ευρίσκεται το εμπορικόν της εταιρίας κατάστημα, διά να αντιγραφή εις το βιβλίον και, τοιχοκολληθέν, να μείνη τρείς ολόκληρους μήνας εκτεθειμένον εις το ακροατήριον.

Εάν η εταιρία έχη πολλά εμπορικά καταστήματα εις διαφόρους νόμους, η παράδοσις, η αντιγραφή και η τοιχοκόλλησις της περιλήψεως θέλουν γενή εις το εμποροδικείον εκάστου νόμου.

Η αθέτησις των διατυπώσεων τούτων επιφέρει ακύρωσιν ως προς τους συνετείρων ούτοι όμως δεν δύνανται να προτείνωσι την έλλειψιν καμμιάς αυτών κατά τρίτου τινός.

*Περιεχόμενο
περίληψης*

Άρθρο 43

Η περίληψις πρέπει να περιέχει τα ονόματα και παρώνυμα, την ιδιότητα και την διαμονήν των συνεταίρων, όχι όμως και των μετόχων ή ετερορρυθμών, την εμπορικήν επωνυμίαν της εταιρίας, τους συνεταίρους οι οποίοι διορίσθησαν να διευθύνουν να διοικούν, και να υπογράφουν επ'ονόματι της εταιρίας, την ποσότητα των καταβληθέντων ή καταβληθησομένων χρημάτων, την εποχήν καθ'ην η εταιρία άρχεται και καθ'ην παύει.

*Υπογραφή
περίληψης*

Άρθρο 44

Η περίληψις των καταστατικών της εταιρίας εγγράφων υπογράφεται, αν είναι δημόσια, παρά των συμβολαιογράφων, αν δε ιδιόγραφα, παρ'όλων μεν των συνεταίρων, εάν η εταιρία είναι ομόρρυθμος, υπό μόνων δε των αλληλεγγύων ή των εχόντων την διεύθυνσιν της εταιρίας συνεταίρων, αν είναι ετερόρρυθμος, είτε διαιρείται εις μερίδια είτε μη.

*Διατυπώσεις
δημοσιότητας
μεταβολών και
παρατάσεων
καταστατικού*

Άρθρο 46

Η μετά την προθεσμίαν εξακολούθησις εταιρίας τινός πρέπει να αποδεικνύεται διά δηλώσεως των συνεταίρων.

Η δήλωσις αύτη και όλα τα έγγραφα τα περί διαλύσεως εταιρίας τινός προ της προθεσμίας της διά την διάρκειαν αυτής ωρισμένης εις το καταστατικόν έγγραφον, πάσα αλλαγή ή παραίτησις συνεταίρων, πάσα νέα συνομολογία, πας νέος όρος, πάσα μεταβολή της εταιρικής επωνυμίας, υπόκεινται εις τας διατυπώσεις τας εις άρθρα 42, 43 και 44 διαλαμβανομένας.

Η παράλειψις των διατυπώσεων τούτων τιμωρείται κατά τας ποινικάς διάταξεις της τρίτης παραγράφου του άρθρου 42.

**ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΕΤΕΡΟΡΥΘΜΗΣ
ΕΤΑΙΡΙΑΣ**

11

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
1997-2000

Επιχορηγούμενο από το
Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
1997-2000, με αριθμό 1707,
μεταξύ των οποίων η Κοινότητα
Χαριτών της Περιφέρειας Πελοποννήσου,
από τον οποίο προέρχεται η Δράση

144^v με
αριθμό 1707,
μεταξύ των οποίων
η Κοινότητα Χαριτών της
Περιφέρειας Πελοποννήσου,
από τον οποίο προέρχεται η Δράση

Η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής
οικονομίας, με την
επιχορήγηση του
παιγδιού 1000000
Ευρώ.

Διευκρινίζεται ότι η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, με την
επιχορήγηση του παιγδιού 1000000
Ευρώ. Η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, με την
επιχορήγηση του παιγδιού 1000000
Ευρώ.

Η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής
οικονομίας, με την
επιχορήγηση του
παιγδιού 1000000
Ευρώ.

Η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής
οικονομίας, με την
επιχορήγηση του
παιγδιού 1000000
Ευρώ.

Η διάρκεια της Δράσης αρχίζει από την
αρχή του έτους 1997 και τελειώνει στο
πέρασμα της 31ης Δεκεμβρίου 2000. Η
επιχορήγηση αφορά στην ανάπτυξη της
αγροτικής οικονομίας, με την επιχορήγηση
του παιγδιού 1000000 Ευρώ. Η Δράση
αφορά στην ανάπτυξη της αγροτικής
οικονομίας, με την επιχορήγηση του
παιγδιού 1000000 Ευρώ.

Η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής
οικονομίας, με την
επιχορήγηση του
παιγδιού 1000000
Ευρώ.

Η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής
οικονομίας, με την
επιχορήγηση του
παιγδιού 1000000
Ευρώ.

170

Διευκρινίζεται ότι η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, με την
επιχορήγηση του παιγδιού 1000000
Ευρώ. Η Δράση αφορά στην ανάπτυξη της
αγροτικής οικονομίας, με την επιχορήγηση
του παιγδιού 1000000 Ευρώ.

4.6.1997
Η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής
οικονομίας, με την
επιχορήγηση του
παιγδιού 1000000
Ευρώ.

Η Δράση αφορά στην
ανάπτυξη της αγροτικής
οικονομίας, με την
επιχορήγηση του
παιγδιού 1000000
Ευρώ.

Επισημαίνεται ότι η παρούσα απόφαση αφορά
μόνο την περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος
είναι κάτοικος της Ελλάδας. Η παρούσα απόφαση
δεν αφορά την περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος
είναι κάτοικος του εξωτερικού.

1. Αποσπράγγιση της επιφάνειας των οδών με
αποσπράγγιστοί, με ή χωρίς υδροφόρα ουσία,
αποσπράγγιστοί, με ή χωρίς υδροφόρα ουσία,
αποσπράγγιστοί, με ή χωρίς υδροφόρα ουσία,
αποσπράγγιστοί, με ή χωρίς υδροφόρα ουσία.
2. Εργασίες αποσπράγγισης των οδών με
αποσπράγγιστοί, με ή χωρίς υδροφόρα ουσία,
αποσπράγγιστοί, με ή χωρίς υδροφόρα ουσία,
αποσπράγγιστοί, με ή χωρίς υδροφόρα ουσία.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε σύμφωνα με
το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Από την παρούσα απόφαση προκύπτει ότι
ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να εκτελέσει
τα έργα σύμφωνα με το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε σύμφωνα με
το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Το ενδιαφερόμενο πρόσωπο μπορεί να
αποφασισθεί να εκτελέσει τα έργα σύμφωνα
με το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε σύμφωνα με
το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε σύμφωνα με
το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε σύμφωνα με
το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε σύμφωνα με
το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε σύμφωνα με
το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Η παρούσα απόφαση εκδόθηκε σύμφωνα με
το άρθρο 17 της Ν. 1566/85.

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Δωρεές αντίγραφο από το πρωτότυπο που κατα-
τίθεται στα βιβλία σταθμών του προμηθευτή Αθηνών
Αθήνα 7 ΜΑΙ 1986

ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΑΥΤΣΗΣ

Οι Νομικές Μορφές Ελληνικών Εμπορικών Επιχειρήσεων που εγγράφονται στο Εμπορικό Μητρώο

Νομική Μορφή	Ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο	Πόσα Μέλη απαιτούνται	Ποιος εκπροσωπεί την επιχείρηση? Πόσα πρόσωπα απαιτούνται?	Ευθύνη της επιχείρησης για τα χρέη της εταιρείας
Ανώνυμη Εταιρεία Α.Ε.	20.000.000 δρχ.	Δύο ή περισσότερα	Διευθύνων Σύμβουλος και Διοικητικό Συμβούλιο	Η ευθύνη της εταιρείας μέχρι το ύψος του κεφαλαίου της.
Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης Ε.Π.Ε	6.000.000	Δύο ή περισσότερα.	Δύο ή περισσότερα Ο Διαχειριστής	Η ευθύνη της εταιρείας μέχρι το ύψος του κεφαλαίου της.
Μονοπρόσωπη ΕΠΕ Ε.Π.Ε.	6.000.000	Ένα	Διαχειριστής	Η ευθύνη της εταιρείας μέχρι το ύψος του κεφαλαίου της.
Ομόρρυθμη Εταιρεία Ο.Ε	Δεν προβλέπεται ελάχιστο υποχρεωτικό κεφάλαιο	Δύο ή περισσότερα.	Διαχειριστής Ένας ή περισσότεροι.	Η ευθύνη της εταιρείας για χρέη της εταιρείας μέχρι το ύψος της προσωπικής περιουσίας των εταίρων.
Ετερόρρυθμη Εταιρεία Ε.Ε.	Δεν προβλέπεται ελάχιστο υποχρεωτικό κεφάλαιο	Δύο ή περισσότερα..	Διαχειριστής Ένας ή περισσότεροι.	Η ευθύνη της εταιρείας για χρέη της εταιρείας μέχρι το ύψος της προσωπικής περιουσίας του «Ομόρρυθμου» Εταίρου .
Ατομική Επιχείρηση	Δεν προβλέπεται ελάχιστο υποχρεωτικό κεφάλαιο	Ένα	Ο Επιχειρηματίας	Η ευθύνη της επιχείρησης για τα χρέη της μέχρι το ύψος της προσωπικής περιουσίας του Επιχειρηματία.
Υποκαταστήματα ξένων επιχειρήσεων. Έχουν μια από τις παραπάνω Νομικές μορφές και οφείλουν να ακολουθήσουν την ανάλογη Νομοθεσία και κανονισμούς	Όπως παραπάνω και ανάλογα με τη Νομική Μορφή που θα επιλέξουν.	Ένα	Ο πληρεξούσιος	Όπως παραπάνω και ανάλογα με τη Νομική μορφή.

Αστικός
κερδοσκοπικός
Οργανισμός.

Ανάλογα με το
σκοπό και το
καταστατικό της
εταιρείας.

Δύο ή
περισσότερα
πρόσωπα
ή εταιρείες

Σύμφωνα με το
καταστατικό.

Σύμφωνα με το
καταστατικό.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μετά την παραλαβή του θέματος της πτυχιακής συντάξαμε το σχέδιο εγγραφής της εργασίας σε συνεργασία με την εισηγήτρια μας κα Ρέζου Μαρία. Για τα πρώτα στοιχεία της εργασίας μας απευθυνθήκαμε στη βιβλιοθήκη του Δικηγορικού συλλόγου Πατρών. Μετά την επεξεργασία των πρώτων αυτών στοιχείων ξεκινήσαμε τη σύνταξη της πτυχιακής εργασίας μας. Στη συνέχεια για τον εμπλουτισμό και την ολοκλήρωση της ανατρέξαμε στη βιβλιοθήκη του Δικηγορικού συλλόγου Αθηνών και στο internet. Σημαντική βοήθεια για την έναρξη της πτυχιακής, μας προσέφερε το βιβλίο «στοιχεία εμπορικού δικαίου» της Αντωνίας Πουλάκου – Ευθυμιάτου που διδαχθήκαμε κατά τη διάρκεια των σπουδών μας στο ΤΕΙ Πατρών.

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Βιβλιογραφία

1. Εμπορικό Δίκαιο Εταιριών Ι Προσωπικές Εταιρίες
Βασίλης Αντωνόπουλος
2. Το Δίκαιο των Προσωπικών Εταιριών
Η. Σουφλερός
3. Εμπορικοί Εταιρίες
Νικόλαος Κ. Ρόκας
4. Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου
Αντωνία Πουλάκου – Ευθυμιάτου
5. Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου
Γρηγόριος Μέντης
Ιωάννης Φεργάδης
Παναγιώτης Πλέσσας
Αναστασία Μπαμπή
6. Internet
http://www.kpn.gr/EPIX/html/body_enimerwsi.html
<http://www.ebea.gr/ebr/morfi.htm>
<http://www.glavopoulos.gr/lexicon/data/epsilon.htm>
www.gus.gr